

јул-септембар 2025.

ЖИЧКИ БЛАГОВЕСНИК

Часопис Епархије жичке

ЖИЧКИ БЛАГОВЕСНИК

Часопис Епархије жичке
јул-септембар 2025.

Илази са благословом
Његовог Високопреосвештенства
Архиепископа и митрополита
жичког Г. др Јустина

Предња корица:
Урош Предић, Косовка девојка

Задња корица:
Храм у Матарушкој Бањи

СР - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

271.222(497.11)

ЖИЧКИ благовесник : часопис Епархије
жичке / одговорни уредник Александар Р. Јев-
тић. - 1997, бр. 1 - . - Краљево : Епархија жичка,
1997 - (Краљево : МАК-ДИ). - 24 cm

Наставља традицију Жичког благовесника из
1919. године.
ISSN 2466-5320 = Жички благовесник

COBISS.RS-ID 186541319

Сви текстови представљају
ставове аутора

САДРЖАЈ

Видовданска умозрења:

Свeйи Владика Николај (Велимировић),
Видовданска беседа.....2

Прoйџереј-сѣаврофор Љубинко Косѣић,
Храм Светог кнеза Лазара у Матарушкој
Бањи7

Јереј Марко Денић,
Спомен плоче изгинулим ратницима
1912-1918. у Цркви у Сирогојну.....10

Александра Мијаиловић,
„Сабери збор својих сабеседника,
Светих мученика“.....13

Др Милуџин Живковић,
О феномену (не)видљивих граница.
Прилог историји Старе Рашке у Другом
светском рату16

Богословље, историја, култура:

Архимандрит Јован (Рагосављевић),
О Светом преподобномученику Јовану
Стјеничком19

Ђакон Филип Зеленовић,
Не бој се, само веруј – о проблему
страха и анксиозности..... 24

Монахиња Хрисѣина (Сѣојановић),
Сам у пустињи, али не без заједнице...26

Бојана Димитријевић,
Постулати системске породичне терапије
у Светом Писму29

Милош Блајојевић,
Упознавање са психосоматиком.....31

Веронаука:

Вероучиџељ Дарко Сџевановић,
Библијски мотиви као инспирација у
образовном процесу младих.....33

Вероучиџељ Милица Глукчевић,
Основна школа „Таковски устанак“ у
Такову35

Вероучиџељ Ана Црејуљаревић,
Ноје и жички петаци у гостопримници
Манастира Жиче.....37

Сара Пушоња,
Живот у Христу.....39

Ученици ОШ „Свети Сава“ из Б. Башије,
Зашто се молитве у Цркви певају?...40

Летопис богослужења:

Ђакон Сџефан Симић,
Летопис богослужења Архиепископа и
Митрополита жичког Г. др Јустина..42

Главни и одговорни уредник
протојереј Александар Р. Јевтић

Уређивачки одбор:

Архимандрит др Дамјан (Цветковић),
протојереј-ставрофор Љубинко Костић,
протојереј-ставрофор Милић Драговић,
протојереј Новица Благојевић,
протојереј др Слободан Јаковљевић,
др Драган Хамовић,
Монахиња Христина (Стојановић),
Милорад М. Васиљевић

Издавач:

ЕУО Епархије жичке,
Трг Светог Саве 4,
Краљево

e-mail:

z.blagovesnik@gmail.com

Дизајн и њрипрема:

Јелена Нешковић

Штампа:

МАК-ДИ, Краљево

Тираж:

2000 примерака

ВИДОВАНСКА БЕСЕДА

Долазимо вам као поклоници, о богаташи моравски, чувени по богатству вере, поштења и родољубља.

Да се поклонимо заједно с вама јединоме живоме Богу, коме су се клањали и оци наши, и свецима Божјим, које су они свечарски славили, они као и ми.

И да се поклонимо светим витезима Косовским који на позив честитог Кнеза журише кроз овај град на освећење Раванице, као што после неколико године журише на позив истог честитог кнеза на Косово поље. Овде да се радују светлости крста и слободе, тамо да погину за Крст и Слободу. У Раваници да се науче путу бесмртности, на Косову да плате цену бесмртности.

Као поклоници желимо да у светој кнежевој задужбини нађемо ублажење и оснажење душама нашим. Јер живимо у великом времену, које је као и свако велико време испуњено горчином због слабости људских, које сметају да се сви људи покажу достојни овог великог времена. Две су

врсте горчине и две врсте слабости. Једна горчина долази нам са стране, од рођака, а друга изнутра, од браће; и ова друга нам је горчија. И две су врсте ослабљења. Једно је од страха рођачког споља, а друго је од нејединства браће изнутра; и ово друго је опасније.

Ко ће нас ублажити и оснажити ако не света црква наша, вечни извор ублажења и оснажења? И где би се могли боље ублажити и опасати снагом, него баш у оној светињи, у којој је вођ свете војске Косовске своју горчину блажио и своју слабост у снагу обраћао? Заиста нигде боље него над гробом његовим у светој Раваници његовој, које сте ви ревносни чувари, о моравске кћери и синови Лазареви!

Долазимо вам као поклоници. Али долазимо вам и као покајници. Да се покајемо за грехе своје и за грехе народне. Не помаже поклоненење без покајања. Бити поклоник а не бити покајник, то не значи бити поклоник него турист. А ми смо далеко од тога да овај 550 Видовдан прославимо као туристи.

Видовдан хоће поклонике. Видовдан тражи покајнике. Видовдан захтева очишћење од мржње, себичности и сујете. Видовдан заповеда измирење с Богом и са браћом. Видовдан грми проклетством на издајнике народне вере и народне мисије. Видовдан отвара вид за царство небесно, и крепи вољу на жртву на то царство. Видовдан опија љубављу према Христу. Видовдан храбри, снажи и дели венце славе. Видовдан тражи покајнике.

Долазимо вам и као поклонници и као покајници. Али вам долазимо и као ученици. Да заједно с вама отворимо књигу староставну, Књигу Косовску и прочитамо још једном лист по лист Науку Косовску.

На првом листу пише: Задужбинарство. Све за душу, душу ни за што. То је хучна баритонска нота која гуди кроз сву нашу крштену историју. Боље изгубити главу него своју огрешити душу. Са таквим убеђењем народ не потребује никакве друге законе. Брига о души довољна је да замени и учини излишним стотине закона. Без тога убеђења пак, без те бриге о души, хиљаде закона не могу спречити народ да не подивља и не позвери. Поред других задужбина оци наши и пре и после првог Видовдана стројили су многе дивотне цркве, у славу Божју, на корист своје народу и за спасење своје душе. Светац и витез, кнез Лазар, ктитор је неколиких таквих задужбина, од којих је Раваница најдрагоценија.

Српски народ остао је доследан задужбинарској идеји и особини својих отаца до данашњег дана. После Светског рата, само за последњих 20 година, наша је земља украшена и освештана са близу хиљаду нових цркава. Подигнуто их је више за ових 20 година него за 100 ранијих година.

Народ верује да ће га то спасти. И ми то тврдо верујемо. Бог више цени

душевност него културу. А наш народ је душеван, душевнији од многих других народа који се хвале културом, и који циљ живота погрешно преносе из живе душе људске у мртву културу.

Гле, жеђ човечанства није за културом него за душевношћу. А душевност је тамо где и задужбинарство, где брига и труд за душу, где се милостиња чини за душу, где се цркве зидају за душу, где се чак и царство земаљско жртвује за душу.

Читајући овај први лист Косовске науке ми се испуњавамо љубављу према нашем славном народу. Па иако га често резилимо и позивамо на покајање, ми светло гледамо у будућност његову. Јер су нам позната многа гробља у којима су за увек закопане многе културе, а није нам познато ниједно гробље где је душевност насилно закопана а да није васкрсла и још већим сјајем засијала. То нам сведочи и Косово. Душевност је бесмртна. Душевност је била, јесте и мора остати идеал нашег народа. Кад тад она мора постати идеал свих народа у свету.

Преврнимо сада други лист. На другом листу Косовске науке пише: Свечарство. Вечерас је навечерје св. пророка Амоса, навечерје свечарске славе кнеза Лазара. Ни на бојишту, уочи саме битке, честити кнез није заборавио славити своју славу. Тако пре 550 година. А пре 20 година српски војници славили су своје свечарске славе у влажним рововима чак и усред љуте борбе. Тако је силно укоренењено свечарство у народу Светосавском. Ниједан народ у свету не слави толико свеце Божје колико српски народ. Има ли томе разлога? Има, те крупног.

Ми не славимо такозване велике људе. Има међу великим људима у историји и опаких непријатеља човечанства. Има их и нечистих, безбожних, недушевних, себичних, грабежника и убица.

Међу свецима Божјим нема таквих. Они су сви богољубиви, човекољубиви и народољубиви. Они су сви блиски Богу и народу, сродници Божји и пријатељи народни. Свечи су већи од највећих људи у историји; бољи од најбољих; кориснији од најкориснијих, и активнији од најактивнијих, јер они силно дејствују и после телесне смрти своје, како сведочи и ћивот св. Лазара.

У књизи судбине проречено је да ће последње царство у свету бити царство светаца Божјих. Када се изређају царства великих људи, и царства зверска, онда ће, вели, **свечи Свевишњег преузети царство на век века (Дан)**. Дубоки смисао свечарства код нашег народа јесте вера у ово пророчанство. И највиши идеал нашег народа јесте свети човек тј. човек одрешен од земаљског царства, чист од неправде и сујете: испуњен љубављу према Богу, неустрашив пред смрћу; речју човек душеван, човек календарски. Када се буду такви свети људи почели сматрати идеалом по овој земљи, онда ће човечанство бити срећно. Отуда је наш народ носилац једног напредног и спасоносног идеала, библијског и пророчног, који ће на крају крајева сав род људски, сада трзан и растрзан од надувених људских величина, морати прихватити и усвојити.

На трећем листу Косовске Науке пише: Преданост вољи Божјој. Спаситељ света научио нас је да у Оченашу говоримо Богу: Да буде воља твоја! И у Својој молитви под Голготом Он је рекао: Оче, нека буде не како ја хоћу него како ти хоћеш. Честити кнез Лазар колебао се у Крушевцу, коме царству да се приволи, земаљском или небесном; којој вољи да се покори, људској или Божјој. Најзад се приволео царству небесном и покорио вољи Божјој. То је пресудно утицало на ток светске историје.

До данашњег дана наш народ говори: воља Божја! И кад се неко роди и кад

умре, народ каже: воља Божја! И кад успева, страда и пада - воља Божја! Што је од Бога, слађе од меда.

Покорност вољи Божјој идеал је нашег народа. Све зло у наше време долази отуда што свако свакоме хоће да наметне своју вољу; што се о вољи Божјој тако слабо води рачуна као да она и не постоји. Међутим, свака људска воља, која је супротна вољи Божјој, јесте зла воља. Од зле воље пати човечанство, и патиће све дотле докле се не буде потпуно покорило Божјој вољи, онако као Лазар и његови витези; онако како Лазарев народ мисли и говори. Покорност вољи Божјој, тај идеал нашег народа, мора кад тад постати универзални идеал човечанства.

На четвртном листу Косовске Науке исписана је реч: Витештво. Никад наш народ није сматрао витештвом кад јачи човек победи слабијег човека или кад неки обесан и силан народ раскопа огњиште и уништи слободу неког малог народа. Витештво је кад слабији у одбрани неке правде победи јачега. Марко Краљевић исповедао се и горко кајао

што је једну жену Арапку убио. То није било витешко дело. А витешко дело Марково било је кад је насилнике победио: Арапина са три главе и Мусу са два срца.

Витештво је увек жртва. Оно није везано за спољашњу победу нити пораз. Косовска војска пошла је на жртву. И она се сва жртвовала. Битку је изгубила али победу није изгубила. Тело је изгубила али душу није изгубила. Земљско је царство пало али је небесно остало. Азијска поплава уватила је само приземље, а високи чардаци остали су недирнути.

Витештво, схваћено као одбрана правде, као жртва за истину Божју и као заштита нејачи, идеал је Косовски, идеал нашег народа до данашњег дана. За таквим идеалом вапије данас цео свет. И кад тад такво витештво мораће постати идеал целог рода човечјег.

На петом листу Косовске Науке пише: Светиња. Будите свети јер сам и ја свети, заповедио је Бог Створитељ. И наш свети Сава имао је за програм, да српски народ учини светим народом. Он није ограничио светињу само на цркву, нити ју је затворио у зидине богомоља. Он није желео само свету цркву него и свету културу, свету династију, свету власт, свету војску, свету државу свети народ. Косово је показало плодове Савиног програма у погледу војске. То је света војска, сва у ореолу светиње; војска која се борила за светиње народне, за светиње хришћанске, за светиње европске.

Ако неко пита, какав је данас идеал масе нашег тежачког народа, може му се одмах дати поуздан одговор: Светиња! Народ свим срцем жели свету цркву, свету школу, свету културу, свету династију, свету власт, свету државу и свету војску. Да, и свету војску. То јест, војску која није пљачкашка, ни отми-чарска, ни насилничка, него витешка

одбрана истине и правде Божје и кад треба Витешка жртва за истину и правду Божју. Народ после Косова није кукао за изгинулом војском на Косову, него је саставио и изреко свој суд:

„Све је свето и честито било
И миломе Богу приступачно“.

Докле такав појам свете војске не уђе у срце и разум свих народа, ја не видим како ће се свет одбранили од варваризма, рушења и пропасти.

На шестом листу Косовске Књиге насликан је лик витешке девојке, Косовке девојке. Тај лик показује нам идеал милосрђа и нежности.

На седмом листу описан је лик витешке мајке, Југовића мајке. Тај лик нам показује јачину и храброст једне хришћанске и српске мајке.

Да ли овде да прекинем или да продужим? Косовска Књига има још много листова. На свима њима исписани су у појединостима узвишени идеали нашег народа и престављени на стварним, историјским личностима.

Не можемо све прочитати у један мах оно што је народ читао 500 година. Књига је врло велика, врло дубока, величанствена, као неко пето Јеванђеље. Прекинемо овде да би наставили други пут.

Но посмотримо још само последњи лист. Док су сви остали листови исписани црвеним словима по белом пољу, онако календарски, светачки, дотле је овај исписан тамним словима по црном пољу. Волели би да га не читамо, али морамо. Хтели би да га истргнемо и бацимо у огањ али се не да. На овоме листу пише: - Издаја.

У историји српској забележена су имена три издајника, сва тројица су именом Вук. Кад је свети Сава уређивао трећу власт у српском народу, Вукан се јавља као издајник. Кад се Лазар борио на Косову, Вук се јавља као из-

дајник. Кад је Карађорђе водио усташку борбу, Вујица се јавља као издајник. У осудним часовима сви ови вукови показали су се као лисице.

Но сви пресудни догађаји у историји света имали су своје издајнике. Прототип свима њима јесте онај Јуда који је Бога издао. Не може ни бити нико издајник свога народа и правих народних вођа ко најпре није постао издајник Бога.

Да ли је велики господин Вук издао на Косову свесно или несвесно, то је безразлично. Без сваке сумње, пре него што је издао свету војску на Косову он је морао издати народне идеале у души својој. Морао је избацити из своје душе народне идеале, и на место тих, светих и небесних идеала, пунити душу своју земљом.

Ја не верујем, да у Југославији данас има свесних издајника. Али се бојим, да их има несвесних.

То су они који теже да Косовску идеологију одбаце, Косовску Књигу поцепају, Косовску Науку погазе.

То су они који раде да сачувају своју главу ма изгубили душу; и не само главу него и власт и богатство и звање и имање хватају и држе по цену Бога и душе своје.

То су они који без страха Божјега стварају раздор у народу, да би се они истакли као судије међу завађеним, ради труле славе и труле добити.

То су они код којих је самољубље јаче од љубави према народу, од љубави према Србима и према Хрватима, од љубави према Краљу и Отаџбини.

То су они који личе на великаше пред Косовском битком, на великаше који су дробили царство на комаде и отимали се о власт и част док је азијски султан стајао на граници са својом фанатичном војском.

То су они за које је часни Крст сувише тешко бреме а слобода златна сувише крупна монета.

Ми их не можемо именовати по имену као што је Милош именовao Косовског издајника на царској вечери. Можда се и они сами не осећају као издајници. Таква им је школа; такво васпитање супротно Косовској науци.

Али пре него што падне клетва Краљева и клетва народна на њих и на децу њихову ми их позивамо на покајање. У име светог Саве, и у име Косовских витеза, и у име српскохрватског народа ми их у овоме драматичном часу светске и наше историје позивамо, да се покају. Да промене своје мисли и своје срце. Да се поврате народним идеалима. Нека почну зидати где руше, и мирити где завађају, и уздизати где обарају.

Нека обрадују и нас и сав народ југословенски својим покајањем и повраћањем на прави пут. Па онда нека заједно с нама пођу, да у духу и мислима честитамо крсну славу честитоме кнезу. Нека заједно с нама, у духу и мислима, вечерас поседају за трпезу кнежеву, само сви ближе Милошу него Вуку.

У дну софре, на последњем месту, седео је први витез Косовски! Каква красота и величина у скромности! Ево најпотребније поуке за наше дане и наше људе. Ево једног нарочитог листа Косовске науке, који у мало нисмо заборабили, а који је нашем охолом времену неопходан као ваздух.

Ево сјајног примера, на коме се и у нашој историји, у њеном најдраматичнијем чину, обистинила она реч Христа: Многи ће први бити последњи а последњи први.

Свети Владика Николај
(Велимировић),
(Видовданска беседа, изговорена
1939. у Ђуприји,
објављена у *Жичком благовеснику*
1939/7-8, стр. 229-237)

ХРАМ СВЕТОГ КНЕЗА ЛАЗАРА У МАТАРУШКОЈ БАЊИ

Црквена општина у Матарушкој Бањи, основана је благословом блаженопочившег Епископа жичког Стефана 1981. године. Рукоположен сам и постављен исте године за пароха у у Матарушкој Бањи.

Село Матаруге са Бањом су имале до Другог светског рата око стотинак староседелачких кућа. У самој Бањи, у центру није било више од петнаест кућа. Свети Владика Николај, тадашњи Епископ жички је имао намеру пре рата да се у Бањи зида црква, али рат је прекинуо све.

Манастир Жича је била парохијска црква мештанима села Жиче, Ковача, Матарушке Бање, и једног дела Конарева. После рата, Матарушка Бања се насељавала са разних страна и крајева наше земље. Промишљањем Владике Стефана, потребно је било градити цркву у месту где је до сада није било. Захваљујући помоћи и саветима добрих људи, којих је ипак било свуда, успели смо да обезбедимо плац. Црквена општина је поднела молбу надлежним грађанским и урбанистичким властима за дозволу градње цркве. Но, није ништа ишло лако! Почетком осамдесетих година прошлог века, друштво у целини, (то јест владајућа структура) није било наклоњено вери и Цркви, чак је имало негативан и подозрив однос и став. Тражиш да зидаш цркву! Ма хајде, клони се тога. Да ли ти знаш у ком времену живимо?! Одлазећи у Општину да молим, имао

сам осећај да сам дошао код неких туђих власти да молим за потребе свог народа. Зид, свуда зид! На сваку упућену молбу, одговор смо чекали дуго. Више пута смо одбијани у наредним годинама са различитим образложењима. Али знао сам и веровао да ће време за то сазрети, и прилике се променити.

Крајем 1989. године уз помоћ људи добре воље, ипак смо добили дозволу за градњу цркве по пројекту архитекте Радослава Прокића из Ресника. Пројекат са нивоа идејног решења су дорадили архитекта Рајко Чубрић из Завода за заштиту споменика културе у

Краљеву и члан нашег црквеног одбора инжењер Јовица Милић из Матарушке Бање. Владика Стефан је благословио да храм буде посвећен Светом великомученику кнезу Лазару, будући да се ове године обележавао јубилеј шест ве-

кова од Косовског боја. Црквени одбор на челу са председником Црквене општине Милојем Урошевићем, угледним човеком и власником једне стругаре, дао се одмах на посао. У пролеће 1990. године ограднили смо плац и почели земљане радове. Ушли смо у посао врло прибрано и организовано. Закопан је и наливен темељ цркве и озидан са каменом из мајдана у Сирчи. Народ је свесрдно помагао радом. Тракторима и камионима је довлачен материјал за градњу: камен из Струганика, цигла из Милошевца код Велике Плана, песак и шљунак са Мораве, креч из Бре-

зовице код Трстеника... Домаћини из Матарушке Бање и Конарева, спремали су и доносили храну за мајсторе. Величанствена слика!

Од маја до почетка јула завршен је темељ са подном плочом. Свету Архијерејску Литургију на темељима цркве, служио је 15. јула 1990. године и темеље освештао Епископ Стефан уз саслужење тадашњег Архијерејског намесника жичког протојереја ставрофора Михајла Милосављевића, игумана студеничког аримандрита Јована, игумана преображењског о. Венијамина, о. Герасима из Манастира Жиче, протојереја Душана Максимовића, протојереја Филипа Бабовића, јереја Драгана Михајловића из Шведске, јереја Драгољуба Костића и ђакона Ненада Илића. Сабрало се доста народа. Пригодном беседом је Владика Стефан поздравио овај подухват, и поделио највреднијима захвалнице. За трпезом је сабрале поздравио академик и професор универзитета у Нансију Драган Недељковић, истичући значај задужбинарства у нашем народу.

Била је то нека новина за народ! Почело је духовно буђење! Осећала се радост и воља народа да зида дом Божији. Почело се нешто мењати у свести власти и народа. И како се само остваривало, оно што је речено кад се наставило са изградњом храма Светог Саве на Врачару: „Ми градимо храм, а храм гради нас“.

Радове смо наставили одмах по освештењу темеља. Знали смо да се „гвожђе кује док је вруће“. Извођење радова је уговором поверено предузећу „Грађевинар“ власника Добривоја Радојевића, који има богато искуство на црквеним објектима јер више од три деценије ради за Завод за заштиту споменика културе. Материјал се даље набављао, захваљујући прилозима како верујућих појединачно, тако и помоћи краљевачких предузећа, друштвених

и приватних, која су тада била тек у настајању. Нећу све набрајати, јер знају и они и Господ све зна! Боже мој, чинило ми се у неком тренутку да су се просто такмичили у својим намерама и прилозима. „Кад радиш, и Бог помаже“, каже наш народ. Али то одушевљење није за дуго трајало, јер се црни облаци надвише над нашу земљу и народ. Отпоче несрећни рат у Словенији и Хрватској, па потом и у Босни и Херцеговини. Мобилизација на све стране. Одоше млади људи у рат и неизвесност. Испразни се место. Скамењених лица и уздрхталих срца, родитељи шапатом са усана узношаху молитве: „Боже, спаси нам децу, заустави рат и страдање!“ Распаде се држава. Новац из дана у дан губи вредност. Позната реч „инфлација“. Није нам први пут! Но, живот се не може зауставити. Време не може стати! Настављамо са тешкоћама градити. Нити је лако доћи до материјала, нити до новца. Али некако иде. Храм полако расте у висину!

У једном тренутку дугујемо доста за изведене радове. Размишљамо да привремено обуставимо послове. Али наш добри Добривоје не пристаје. Каже да ће он плаћати раднике, док може: „Не знаш ти колико је скупо прекидање радова. А мени Црква никад није остала дужна“. Настављамо радове. Хвала му! И њему и чика Драгиши, старом одборнику, човеку чисте и тврде вере, који ме охрабри: „Оче, клекни мало пред Светим кнезом Лазаром и помоли се. Бог ће послати неког доброг човека који може и хоће. Нећемо стати“. Заиста, тако је и било! Слао је Господ људе, колико и кад треба, те завршисмо цркву у време највеће инфлације, рано на почетку 1993. године, за око 430 радних дана. Засијала купола и звоник цркве под бакарним покривачем, изнад којих се ка ведром небу уз-

дижу два прохромска крста, о чији сјај се преламају и укрштају зраци топлог летњег сунца.

Освећење храма на дан Сабора Светог архангела Гаврила 26/13. јула 1993. године, извршио је Епископ жички Стефан уз саслужење Епископа западноевропског Дамаскина (Давидовића) и новохиротонисаног Епископа тетовског Јована (Младеновића), као и бројног свештенства и монаштва Епархије жичке. На Свету Архијерејску Литургију сабрало се мноштво народа, мештана и оних који су из дијаспоре пристигли на чин освећења новоподигнуте цркве и прву Свету Литургију у њој. Свештенички хор Епархије жичке „Свети Сава“ баршунастим гласовима, одговарао је на Литургији и узносио је славопој Богу, Светом кнезу Лазару и Светим косовским витезовима и мученицима. Велика радост!

Међу многим сабранима, слављу данашњег дана прибројано је око две стотине изгнаника, понајвише деце из тадашње Српске Крајине, из околине Задра и Земуника, који су нашли привремено уточиште у просторијама и зградама бањског лечилишта. Са њима

је дошао и по благослову црквених власти се старао прота Јован Лазичић из Земуника. Рат још траје! Избегла су деца од ратног страдања. Са болом и тугом у душама данас су овде, надајући се повратку својим храмовима и својим домовима. Не може ни радост бити без туге, ни туга без радости!

Владика Стефан ме је наградио чином протопрезвитера, наглашавајући да ово признање припада истовремено и свим парохијанима, који су свесрдно помагали изградњу храма. У поучној беседи, Владика је нагласио значај и циљ подизања храма, како народна песма каже: „Кад се црква православна зида, најпре душа, од гријеха се вида“. Жажелео је да овај нови заједнички дом молитве, буде свима нама место преображаја и духовног препорода, јер „храм Божији је свет, а то сте ви“ (1. Кор. 3,17).

Једна новинарка хтеде да разговара са Милошем Рајовићем из Прељине, а на раду у Швајцарској, дародавцем црквених звона: „Ви сте са вашим кумом поклонили звона за нови храм?“ Како је био скроман човек, Милош спусти поглед и тихо рече: „Ништа ми нисмо посебно поклонили. Хвала Богу и Светом кнезу Лазару, који су нам омогућили да се и ми мало наслонимо на овај храм. Звона ће послужити само, ако се на њихов звон будемо одазивали“.

Тај дан славља и радости, подсећа нас у минулим деценијама до данас на мисију и улогу овога храма у чувању и ширењу јеванђелског, светосавског и светолазаревског Завета.

У наредним годинама, храм је живописан, изграђен је парохијски дом и други потребни садржаји, који су омогућили развој духовног живота и наградњу црквене заједнице при овом храму.

Протојереј-ставрофор
Љубинко Костић

СПОМЕН ПЛОЧЕ ИЗГИНУЛИМ РАТНИЦИМА 1912-1918. У ЦРКВИ У СИРОГОЈНУ

Српски народ је много страдао у отаџбинским ратовима за ослобођење своје земље. Дубока везаност за небеског заступника Светог кнеза Лазара и значај његове жртве није избледела под Турским јармом скоро пуних 5 векова. Обележавање жртава ратова вођених 1912-1918. године покренуто је управо у Сирогојну. Прота Милан Смиљанић који је као богослов и сам био учесник у Балканским ратовима и његов отац прота Драгомир, zaloжили су се 1922. године да Црква у Сирогојну буде прво место у тадашњој Југославији где ће се на достојан начин, постављањем спомен-обележја, одати пошта и захвалност палим ратницима. Позвани и мобилисани за рат управо пред Црквом Светих апостола Петра и Павла, звонима, прангијама и трубама, дуги војнички редови пресељени су у потресне спискове имена за зидове исте, њихове цркве, у незаборав у коме ће њихова жртва сачувати свој смисао.

За израду спомен-обележја позван је академски сликар и вајар Михаило Миловановић који је радо прихватио поверени задатак као дуг саборцима са којима је и сам прошао страхоте рата. У сирогојнској Цркви урадио је три спомен –плоче са уписаним именима палих ратника, украшене плитким рељефним представама резаним у белом мермеру.

На свечаности поводом откривања спомен-плоча, приређеној на Видовдан 1922. године, пред многобројним окупљеним грађанима Сирогојна и других села златиборског среза, званицама и гостима из Ужица и Београда, говорио је др Арчибалд Рајс, Швајцарац, велики пријатељ српског народа. Дошао је од Ужица до Сирогојна, тог јутра, рано, на коњу, са осталим званицама. Преживелим ратницима је на тој свечаности закачена Албанска споменица на сељачка одела. Својим изгинулим саборцима, свестрани уметник Михаило Миловановић говорио је своје свечане, потресно спеване стихове. Др Арчибалд Рајс је рекао између осталог: „Част селу! Селу које не заборавља и чија је душа најтешње везана са родном земљом, променљивим небом изнад ње и мртвима чије су се кости измешале у њој. Као каква велика жижа, бескрајна та душа скупила је у себи сву прошлост и сву будућност. Јер и како би она могла да заборави? Како би сиромашни сељаци у Сирогојну заборавили своје богатство у поднесеним жртвама. Српско село које је у Великом рату дало не само прве, него и највеће жртве, прво је које се сетило својих ратника и њихове светле успомене. Херој рата, село се показало јунак мира. Свега један момент био му је потребан па да се прибере после удара великог разорног та-

ласа. Увек у извидници народне свести, српско село је овде, и свуда, остало достојно себе сама...”

На самим спомен плочама из села Сирогојна има укупно уписаних изгинулих ратника 71, из села Трнаве 38, из села Дренове 43, из села Алиног Потока 51. Читаве породице, све мушке главе, читава мала братства по нашим селима затрвена су ратом. Погледајте презимена палих исписана на плочи у Сирогојну: 10 Стаматовића, 10 Бјеличића, 10 Јалдовића, 4 Ђоковића, 4 Павловића, 6 Зечевића, 5 Јовановића итд... Разуме се сви они су из једног села. Велико страдање, али и велики благослов. Колико љубави имамо према ближњем толико се и жртвујемо. Овако велика жртва показује праву хришћанску љубав на делу. Зато су имена њихова уписана у Књигу вечности.

Да и други народи примећују духовну снагу нашег народа сведочи и проповед немачког протестантског пастора Фридриха Грizenдорфа одржана маја 1945. године у селу Евебургу покрај Оснабрика где је био логор за наше заробљене официре: „Наша отаџбина Немачка је изгубила рат, победили су

Руси, Американци, Енглези. Можда су имали боље оружје, више војника боље, вођство, но то је у ствари изразито материјална победа, али овде међу нама има један народ који је извојевао другачију и много лепшу победу, победу душе, победу срца и поштења, победу мира и хришћанске љубави, то су Срби. Ми смо их раније само донекле познавали, али смо исто тако знали шта смо чинили њиховој отаџбини, убијали смо стотину Срба који су бранили своју земљу, за једног убијеног нашег војника који иначе тамо представља власт окупатора, нас. Па не само да смо то чинили него смо благонаклоно гледали како су на Србе тамо пуцали са свих страна. Знали смо да се овде међу нама налази пет хиљада официра Срба који су некада представљали друштвену елиту у својој земљи, а сада су личили на живе костуре изнемогле и малаксале од глади. Знали смо да код Срба тиња веровање да ко се не освети тај се не посвети, и ми смо се заиста плашили освете тих мученика. Бојали смо се да ће они после наше капитулације радити оно што смо ми њима чинили, замишљали

смо јасно ту трагедију и већ видели нашу децу како пливају канализацијом или се пеку у градској пекари. Замишљали смо убијање наших људи, силовање наших жена, рушење и разарање наших домова. Међутим, како је било. Када су пукле заробљеничке жице и кад се пет хиљада живих српских костура нашло слободно у нашој средини ти костури су миловали нашу децу, давали им бомбоне, разговарали са њима. Срби су дакле миловали децу оних који су њихову отаџбину у црно завили. Тек сада разумемо зашто је велики песник Гете учио српски језик. Сад тек схватамо зашто је Бизмарку последња реч на самртној постељи била Србија. Та победа Срба је већа и узвишенија од сваке материјалне победе. Такву победу, чини ми се, могли су извојевати и добити само Срби однеговани у њиховом Светосавском духу и јуначким епским песмама које је наш Гете толико волео. Ова победа

ће вековима живети у душама Немаца, а тој победи и Србима који су је извојевали желео сам да посветим ову моју последњу свештеничку проповед...”

Као многострадални православни народ не смемо заборавити своје претке. Иако живимо у времену тешког егоизма и богозаборава, Христос Господ нам је циљ и Смисао свог нашег земног постојања. Не смемо заборавити да је велика већина страдалих мученика у ратовима од 1912-1918. године била причешћена, што јасно сведочи о њиховој нераскидивој вези са Црквом Христовом. Сваке године на Видовдан у Цркви у Сирогојну тачно у 12ч. се служи парастос свим борцима страдалим од 1912. до данас, да би тако са њима молитвено заједничарили и у Царству Небеском.

Јереј Марко Денић,
парох у Сирогојну

„САБЕРИ ЗБОР СВОЈИХ САБЕСЕДНИКА, СВЕТИХ МУЧЕНИКА“

И камен ће проговорити о Христу, заједници и личности

„Ако заћути човек, ако и деца заћуте и камен ће проговорити“. Каква сила и снага лежи у овим речима. Нешто стамено, грубо, једна нема, мукла форма говори истину. Истина се увек отвара ономе ко жели да је спозна. Ево једног примера: Можете долазити на Литургију годинама, а да тек након неколико година сазнате да Литургију не може да служи свештеник сам. Дакле, потребни су му појци (такозвана певница). Тиме што свештеник, без обзира на своје дарове, не може да служи сам као да се свима, кроз форму, ставила до знања истина: Не можеш да се спасиш без заједнице, не можеш сам. Потребно је најмање двоје. Ту је форма проговорила. Све бива кроз заједницу, у заједници, у договору... Потребно је да „Буду двоје или троје у моје име и Ја сам са њима“. Овде се губи свака могућност да говоримо о личном успеху, иако се поједине личности издвоје због својих дарова. Заједница је та која је створила добре темеље и изнедрила поједине личности. Ипак, једно без другог, личност без заједнице нису могли да се спасу.

Личност се тек кроз службу заједници остварује

Видовдан није само позив на свест о личним одлукама већ и празник који прославља заједницу... Није ретко да су светитељи ратници извојевали победе над противничком војском. У њиховом случају се не говори о индивидуалном успеху и глорификацији добре стратешке одлуке онога који осваја, као што је случај код историјских личности попут Александра Великог, Наполеона. Овде се говори о једној потреби и свести хришћанина да заједницу стави у фокус: „Јер нема веће жртве него да ко живот положи за свога ближњег“. Личност светитеља ратника ни за живота, а ни након смрти, не престаје да буде део заједнице. Можемо рећи да светитељи никада нису сами. У заједници су и у овоземаљском животу и након представљења у Господу.

Кнез Лазар као победник и слуга заједнице

Цитат „Сабери због својих сабеседника, светих мученика“ монахиња Јефимија наставља речима: „И са свима се помоли просветитељу ти Богу, извести Георгија, покрени Димитрија, убеди Теодора, узми Меркурија и Прокопија и четрдесет Севастијских мученика не остави.“ Кнез Лазар је био окружен својом храбром војском овде на земљи, а војска се уписала у вечност заједно са њим. Једнако тако он и сада окупља вечне ратнике, победоносце. Обрађајући се кнезу Лазару она њега не види као јединку која се преселила у вечност и тамо бивствује сама. Она се њему обраћа, поништавајући време (јер су ови Свети ратници живели у различитом времену) и простор (ови ратници су живели у различитим државама) и разлике у језику којим су говорили. У вечности се све границе бришу јер остаје њихова љубав према Христу као једини оријентир.

Личност светитеља ратника јесте посебно инспиративна јер су успели да обједине личност и заједницу, борбу и мир, крст и копље, време и вечност. Успели су да обједине крајности, да до те мере обуздају своју личност (која има пуно право да се због титуле узноси изнад свих) и донесу одлуку која је пресудна за заједницу и за њих саме.

Ратници неретко носе епитет „Победоносца“, јер они и јесу ти коју су донели победу и који доносе победу. Донели су победу над собом и својом жељом за овоземаљским животом, боље рећи над смрћу, али и победу над непријатељем оличеним у противничкој војсци. Они и данас као и тада доносе победу, а донели су је и након вапаја Јефимијиног, јер се вера код Срба за време Турака очувала, иако

знамо да је, гледајући из овоземаљске перспективе, Србија била под Турским ропством.

Зашто нема победе без очувања и службе заједници?

Време у коме живимо у центар дешавања ставило је наше личне потребе и прогласило наше тренутно осећање као једини валидни суд при доношењу одлука. Ово времено, земаљско тумачење догађаја довело је до цветања егоизма и распада заједнице. Заједница је основ, главно полазиште и темељ уколико желимо да у свој живот унесемо функционалне и трајне одлуке. То наравно не значи да се треба утапати у масу и закопати своје таленте. То значи да треба са посебним зрењем и тишином ослушкивати потребе заједнице и наше личне потребе, не-

престано покушавајући да направимо равнотежу између Личности и заједници. Ни једно, ни друго, не губећи из вида. Отуда величина и право кнеза Лазара (као владара) да изрекне клетву „Ко не дош’о на бој на Косову“, али и неизмерна љубав према заједници јер није пошао да осваја територије, већ да брани свој народ, своју заједницу.

Иконе Светих ратника нас опомињу да је могуће спојити крст и копље, будући да се тако Свети ратници и сликају. Свети ратници које спомиње Јефимија након што су извојевали победу над смрћу, победу над собом, победу над непријатељем, пострадаше након страшног мучења и предадоше свој живот у Богу: Кнез Лазар би мачем посечен, Свети Георгије ножевима избоден, Свети Димитрије копљима избоден, Свети Теодор након страшног

мучења и пресуде да у огњу буде спаљен осени се часним крстом и предаде своју душу Господу, Светом Меркурију је одсечена глава, Светом Прокопију је одсечена глава, Савастиијским мученицима су пребијене кости.

Објединивши крајности у себи и без обзира на моћ они јуначки пострадаше у служби заједници. Зато ми, и данас, настојећи да у ова тешка времена сачувамо заједницу, можемо завапити кнезу Лазару као монахиња Јефимија: „Сабери збор својих сабедника светих мученика и са свима се помоли просветитељу ти Богу“!

Проф. српског језика и књижевности
Александра Мијаиловић

О ФЕНОМЕНУ (НЕ)ВИДЉИВИХ ГРАНИЦА

Прилог историји Старе Рашке у Другом светском рату

У последње време се доста пише о феномену граница у рату. Не само оних очигледних, географских, војних и политичких, већ и оних теже уочљивих: идеолошких, идентитетских, економских, социјалних. Све оне утичу на свест људи, калећи их у нове, људе рата, обликоване да одговоре на искушења кризних времена. Те границе, старе и нове, некада одвајају, а некада спајају појединце и групе. У њиховим вертикалама и хоризонталама настају или нестају етничке скупине, државе или чак, народи. Све док се тектонска подрхтавања на светској политичкој сцени не умире и границе врате у стабилније мирнодопске токове.

Стара Рашка управо представља сложену мрежу видљивих и невидљивих линија разграничења, које су, свака на свој начин, кројиле њену тешку ратну судбину. Овај простор је 1941. поделио судбину матице Србије, али и неких делова Француске и Пољске. Много шта из њене прошлости се може објаснити овим „граничним фактором“.

Какве су то нити пресецале једну од колевки српског народа? Овај простор је масивима Златара, Јавора, Голије, Рогозне и Мокре Горе одвојен од уже Србије и Метохије, а долинама Таре и Дрине од Црне Горе и Босне. На два дела га раздваја Лим, река која улази и у друге категорије граница осим природних.

После Априлског рата дошло је до потпуне реконфигурације Србије. Стара Рашка бива разбијена на више делова. Велико „парче“ припало је Италијанима који су га поделили између Гувернатора Црне Горе и „Велике Албаније“. У немачкој зони окупиране Србије остао је само Нови Пазар. На Дрину и Лим избија граница НДХ. Стара Рашка је тако, готово преко ноћи постала вишеструка међа. Између Немаца и Италијана, италијанских сателита у Црној Гори и Албанији, окупиране Србије и Црне Горе, те НДХ, Албаније и Црне Горе.

Појава инстант граница требало је да буде симбол репресије и потчињавања поражених, у овом случају Срба. Они су били разграничени од већине сународника у остатку Србије и Црне Горе, како да би се њима лакше владало, тако и да би територија Старе Рашке заузела своје место унутар италијанског „spazio vitale“.

Са новом ситуацијом на терену, Старој Рашки је враћен некадашњи значај, онај који је имала током друге половине 19. века. Ова област, са новим-старим центром у Сјеници, постаје територијална копча између муслиманских територија у Босни са онима на Косову и Албанији, а преко њих и са Турском. По вертикали она је повезивала Србију са српским етничким простором у Црној Гори, односно са

Извор: Музеју новејше згодовине Словеније

Јадраном и хришћанима из северне Албаније. Коначно, преко Старе Рашке се могла створити заједничка граница НДХ и Албаније, а било је мишљења да би и хрватско-бугарска граница требало да прође кроз њу.

На први поглед неприметна, верско-етничка линија поделе међу народом била је снажно изражена. Она је вековима вијугала кроз Стару Рашку, остављајући за собом крвав траг. Муслимани словенског порекла (данашњи Бошњаци), они домаћи и пресељеници са разних страна, Албанци из Метохије и са севера Албаније, племенски изданци Куча, Климента, Шкреља, Васојевића, Дробњака, итд., Срби, староседеоци, досељени и(ли) колонисти из Црне Горе и новопазарски Јевреји, представљали су идентитетска острва у архипелагу леопардове коже, који је

својим током описивала поменута верско-етничка граница.

„Оштре планине, оштри људи“. Неко је једном рекао за мештане Старе Рашке, обе вере. Да ли свесно или не, упутио нас је на речи писца Григорија Божовића, који о њима, далеке 1932, вели: „Највећа вредност овога краја је човек, сељак. Он је најупорнији и најтврдокорнији у нашем народу. Махнити, свесни, дурновити (*најрасийи*, М.Ж.) до највеће динарске плаховитости чувар родне груде... Снажан, без прегипања, опор и готов да рекне истину отворено, грубо и тврдо, и да иза те речи стоји чак лудо и на своју штету. А иначе за доброга добар... Заједно са себи истоветним муслиманином био је тврд бедем испред Босне да турска Уруменлија не турцизира даље, и да Аустрија не продре ка Косову“.

Са друге стране, управо је овакав, „тврди“, менталитет становништва ибарске долине спречио и ширење албанског етничког простора у Стару Рашку (посебно Ибарски Колашин), који је на другој страни, из истог извора, стигао све до Топлице и Масурице. Прецизније, око 200 км далеко од матичне области Дукађина!

Дакле, у питању је био ратоборни народ који је гајио снажну љубав према слободи и оружју, али и ништа слабије неповерење у државну администрацију, законе и процесе просвећивања. Ово се углавном односило на простор десне обале Лима, поготово на Пештер. Становништво у долинама било је нешто „мирније“, али како се ишло даље на запад стизало се у Херцеговину, где је такође, закон често „лежао у топузу“.

Када говоримо о менталитету, односно границама које су прекрајале умове и срца људи, не би требало заборавити још једну ствар. Стара Рашка је ослобођена тек 1912. године. Дакле, скоро век касније од матице. А „сталеће европске историје није исто што и сталеће турске историје“. Притом 19. век слови за „најдужи век“ османске империје (М. Екмеџић). И баш тада (поготово од 1878), у страху од младих балканских држава, османске власти у Старој Рашки подстичу исламизацију, хетерогенизацију и насељавање избеглица, па овај простор добија „карактер војне крајине“.

Стару Рашку је пресекала још једна кривуља – граница за идеје. Административна линија из 1941, која се нимало случајно, поклопила са српско-турском границом од пре 1912, обесмислила је националне циљеве о: уједињењу две српске државе, изласку Србије на море и асимилацији унутрашњих разлика међу становништвом. Циљеве за које је српски народ поднео толике жртве. Својом неприхватљивошћу, она је позивала на акцију. Срби ће се масовно одазвати овом патриотском позиву већ

средином 1941. и то са пушком у руци. Супротно томе, муслимани су границом били задовољни и стога принуђени да је током целе окупације, бране.

Стара Рашка је представљала и економску-социјалну међу. Локални Срби и поготово, муслимани, били су мање образовани и сиромашнији него ли њихови суграђани из централне и северне Србије и Војводине. Но, у бољем стању у односу на оне на Косову и Метохији или Херцеговини. Здравствено су стајали лоше, друмска и железничка мрежа била је неразвијена, индустријских постројења није било много. Сиромаштво је било велико, а опасност од глади константна. „Црна берза“ била је стога, чести извор прихода за многе Србе и муслимане.

Уласком у Стару Рашку после априла 1941. прелазила се, коначно, граница егзистенцијалне сигурности. Политика Италијана да чувају само градове оставила је унутрашњост без чврсте власти. Њоме су крстарили одреди партизана, четника, муслиманских милиционера, албанске војске и жандармерије. Али и разбојничке банде које оданост нису дуговале никоме. Идеолошки и посебно, верско-етнички сукоб, који су ове групе међусобно водиле, гурнуо је мештане Старе Рашке на руб егзистенције. Италијанске и немачке власти су се притом, показале као подстрекачи те несигурности, обзиром да им је гесло „divide et impera“ чинило ослонац дипломатије коју су водили на терену. Све ово учинило је окупирану Стару Рашку зоном насиља, масовних разарања и расељавања становништва у размерама етничког чишћења. И то без обзира на веру. Са последицама које се и данас осећају.

Др Милутин Живковић,
виши научни сарадник,
Институт за савремену историју,
Београд

СВЕТИ ПРЕПОДОБНОМУЧЕНИК ЈОВАН СТЈЕНИЧКИ

Одлуком Светог Архијерејског Сабора Српске Православне Цркве, одржаног маја месеца 2025. године, лику Светих прибројан је и преподобномученик Јован Стјенички, са датумом празновања 10. августа/28. јула сваке године.

Тропар, глас 8:

У пустињи лешјанској и пећини стјеничкој, богомудро си проживео, умноживши у пустињи духовна чеда твоја. Ради вере си до крви пострадао, од Бога си примио дар чудотворења, да помажеш онима који са вером притичу твојим светим моштима. Свештеномучениче Јоване Стјенички, моли се непрестано Христу Богу, да нам дарује велику милост.

Кондак, глас 3:

В ожанским си се врлинама украсио, преписивањем божанских књига си Цркви Христовој украсио, у пустињи лешјанској и пећини стјеничкој тело си укратио, од Агарјана за свету веру мученички си пострадао. Радуј се, свештеномучениче Јоване Стјенички, свеблажени чудотворче.

Свети Јован и остали стјенички мученици

Недалеко од Овчара под планином Јелицом, на реци и извору „Светињи“ налази се Манастир Стјеник. Првобитно посвећен Пресветој Богородици, а од 1802. године Светом Јовану Крститељу (24. јуна/7. јула). У њему је жи-

вео и мученички од Турака страдао 1462. године Свети Јован Стјенички. Он се прво подвизавао у доба деспота Стефана Лазаревића у Лијештијанској (Љештањској или Љештијанској) пустињи на Црници код Параћина. Припадао је синаитско-исихастичком покрету, а бавио се, као и остали монаси преписивачи, преписивањем књига. По заповести деспота Стефана преписао

је 1412. г. и један Панегирик. После тога сазнајемо да је Јован напустио љештијанску пустињу и отишао у Свету Гору где је боравио неко време, а његов преписани Панегирик налазио се у Манастиру Светог Павла у Светој Гори. Да ли га је он тамо собом понео или га је тамо као дар послао деспот Стефан, не зна се. Зна се да је Панигирик изгорео у пожару манастира 1901. године. И сад постоји у том манастиру „Сарандар“ српских владара, прекрасно рукописано Јеванђеље, иконе и други црквени предмети који као документи сведоче да је тај манастир имао везе са Србијом и српским владарима Немањића, Лазаревића и Бранковића, поготово са деспотом Ђорђем као једним од ктитора.

Свети Јован ускоро се враћа у Србију и не одлази љештијанској пустињи, већ се насељава у стеновите и пуне пределе планине Јелице надомак Чачка и Овчара. У тим суровим пределима налазиле су се као и данас неколике пећине, а нешто ниже испод бујног извора званог „Светиња“, крај самог потока званог „Писарница“ налази се окружен са свих страна густом шумом разног планинског растиња Манастир Стјеник. Кажу да се звао „Истник“. По манастиру назван је овај монах Јован Стјенички.

Не зна се колико је у време доласка Јована био монаха у Стјенику. Не зна се ни колико је било пустиножитеља „вртепара“ монаха изнад манастира по стеновитим пећинама. Оно што се зна по црквеним записима и по записаном народном предању, јесте то да је Манастир Стјеник задужбина Мрњавчевића и да су га према народној песми подигли три брата Мрњавчевића. Што се тиче времена зидања манастира, највероватније да су га браћа Мрњавчевићи подигли нешто пре Маричке битке 1371. године. Народна песма каже:

„Цркву граде три Мрњавчевића,
у Стјенику кршу великоме,
у колијевци бјелих соколова,
Цркву граде собом надгледају
Бан Угљеша и војвода Гојко
И са њима Вукашине краљу.

Настојава Тришо неимаре
Дању зида ноћу не почива,
Већ довлачи пјесак и камење
Хоће браћа у бој са Турцима,
Па им ваља војску да причесте.“

У другој народној песми „Опет зидање Раванице“, где се говори о зидању Манастира Стјеника, каже се:

„Цркву граде два Мрњавчевића
у Јелици у планини пустој,
покривају јеловијем клисом.“

Да ли је пустињак Јован прво дошао у Манастир Стјеник или у пећинске испоснице на подвиг у посту и молитви није нам познато. Према разним записима и подацима неких историчара, он је у своје време, вероватно као игуман добро организовао манастир. А по верском, монашком настројењу тога времена, као и због сталног страха од Турака, он је лако могао као добар духовник сабрати велико монашко братство. Јер је записано на више места да је у Манастиру Стјенику у то доба било „сто калуђера и седам писара“. То би могло значити да је Јован веш преписивач Панегирика могао као тумач бити и професорски вешт у обучавању монаха на преписивању књига у Манастиру Стјенику. Могуће је да су се монаси његови повлачећи се и у теснац манастира у стенама пештерске испоснице на подвиг, вежбали се и у преписивању црквених и других књига. Тако је у Манастиру Стјенику у првом смислу могла бити организована преписи-

вачка школа. На то нас подсећа и место испод Светиње западно од манастира које се зове Писарница. У Стјенику су се, као у школи, младићи спремали и за свештеничка знања.

Манастирске испоснице налазиле су се у пећинама огромних стена и литица изнад манастира ограђених непроходном шумом. Има их неколико. Налазе се високо у стенама планине Јелице и по неколико десетина метара. Уз њих се могло пењати или силазити само помоћу „гужви и клинова“ уштемованих или укупаних у стене. Најпознатија је „Пећина Светога Јована“. Преподобни Јован се често повлачио из манастира у ту своју пећину где је проводио време у строгом посту, молитви и другим подвизима. У манастир је силазио само недељом и

празником на заједничко богослужење, Свету Литургије и у одређене дане или на позив монаха из пет оближњих манастира ради поуке или исповести. Два од тих пет манастира били су свакако Манастири Трнава и Жевица чији је метох био Манастир Стјеник. Друга пећина звала се „Тришова пећина“, у њој се подвизавао монах Трифун. Познат је као јуродив, али је био врло уредан као монах и по животу и по подвизима. Помиње се да је био јуродив Христа ради. Зато је народ говорио кроз песму, да је „био мало ваз’но у памет“. По потреби силазио би из своје пустиње у Манастир Стјеник ради духовних и молитвених разговора. Ако нема потребе да се окупља народ и братија, он би силазио у село да „врши службу“. Да је народ

веровао у његову молитву и да се исцељивао, постала је изрека: „Ако ти шта фали иди у Тришову пећину и ништа ти бити неће.“

Поред Јованове и Тришине пећине, постојала је и пећина „Слепаја“. По предању у ову пећину, за време велике сеобе под Арсенијем Чарнојевићем, склопљене су из Цркве стјеничке и жежевичке све књиге, сасуди, утвари, свете мошти, звона и друго. Затим је улаз у пећину зазидан и затрпан камењем. Мермерну стару гробницу или саркофаг у којој су чуване поменуте свете мошти, монаси нису могли са моштима ставити у пећину, нити су је могли даље однети, већ је оставе на извору светиње.

Кад су Турци 1462. пошли од Чачка да народ робе, пљачкају и убијају, дошли су и у Манастир Стјеник. Имали су намеру да и преподобног Јована и све његове калуђере побију, а манастир запале. Тако је овај свети мученик, како га народ овог краја поштујући зове, први страдао. О њиховој смрти постоји више верзија. У записаном натпису на зиду у Цркви Светог Николе у Манастиру Жежевици 1474. године, неки поп Илија записао је: „И погуби безбожна рука исламска кир Јоана лештијанска и стеничка.“ То се догодило на Духове 1462. године, како и пише у овом запису у цркви.

Предање народно говори да је испосник Јован Стјенички страдао на три начина: по једнима избоден је ножевима од Турака на извору „Светиња“ када је чувао мермерни ћивот у којем су чуване свете мошти, по другима, затворен је у цркву Манастира Стјеника са осталим калуђерима и народом и живи су запаљени, по трећима, Турци су га у манастиру наболи на колац, па га заједно са светим храмом и свим манастирским зградама запалили.

Манастир Стјеник је после ове трагедије 1462. године још неколико пута паљен и рушен, па обнављан. Последњи пут порушили су га Немци бомбардовањем 1941. негде о Малој Госпојини, када су бомбардовали у Овчару Сретење и Свету Тројицу.

Зора Симић Миловановић истражујући темеље конака и старе цркве у Стјенику описује резултат свога рада у Посебном отиску из старинара органа института САНУ, Нова Серија, књ.1, Београд 1950. године. Она ту описује како су радници истражујући и откопавајући тада темеље старих конака наишли на фрагмент фреске од главе неког светитеља, кључ стари црквени, две старе паре, једна сребрна, пољски грош из 1596. године, аустријска крајцара из 1800. г. Нашли су их при првом копању кречане. Однети су у Уметнички музеј у Београду. „При овом копању (кречане) у наносу, нашли смо много угљенисаних људских костију, остатке угљенисаног дрвета и пепела, што би потврђивало легенду да су овај манастир Турци запалили и да је у њему цео један збег изгорео“.

Ово можда потврђује како су страдали од Турака стјенички Мученици, заједно са преподобномучеником Јованом. Постоји мишљење да су у Стјенику ухваћени и трнавски мученици Пајсије и Авакум.

Мошти Светог мученика Јована сада се налазе у припратном делу цркве стјеничке са јужне стране у мермерном саркофагу.

Архимандрит Јован (Радосављевић)
септембар 2004.

Манастир Благовештење
Приредили за Жички благовесник:
архимандрит Герман (Авакумовић),
протојереј Александар Р. Јевтић

НЕ БОЈ СЕ, САМО ВЕРУЈ – О ПРОБЛЕМУ СТРАХА И АНКСИОЗНОСТИ

Први део

Увод

Чини се да живимо у времену препуном стрепње и неизвесности, чији је неизбежни пратилац управо страх. Стога ћемо у овом тексту најпре покушати да објаснимо страх са аспекта психологије као науке, а затим и са аспекта православног хришћанства и светоотачког богословља.

Страх у психологији

Када је реч о појму страха, он се у психологији дефинише као интензивна, краткотрајна и нагла напетост, као наш аутоматски одговор на перципирану опасност и угроженост. Као што нам је свима познато, то је веома непријатна емоција, која треба да нас подстакне на реакцију, да припреми човека за предстојећу опасност. Приликом рађања страха, долази и до физиолошких промена у организму, надбубрежна жлезда лучи hormone адреналин и кортизол. Они су природни аларми за организам пред предстојећом опасошћу и служе да припреме организам за три могућа начина суочавања са истом: борбом, бекством или замрзавањем у месту (енг. fight/flee/freeze). Исте овакве одговоре и hormone у страху имају и животиње. Страх је, по

учењу савремене психологије, старији од човека и иманентан човеку као бићу.

Страхови се деле на две групе: урођени и стечени, рационални и ирационални страхови. Од свих страхова који постоје само су три урођена, тј. са само три страха човек долази на овај свет: страх од интензивног и јаког звука, страх од бола и страх од губитка подлоге (ослонца). Све остале страхове стичемо током живота. Па чак и страх од смрти. Деца до 10. године не поимају смрт. Што се тиче рационалних и ирационалних страхова, они зависе од стварног степена претње за неку особу и начина на који та особа изводи закључке о претњи (да ли је и у којој мери опасност реална или не). Рецимо, страх од последица временских непогода, струјног удара приликом рада са електричном струјом, губитка посла или проширивања ратних сукоба јесте рационалан страх, јер за то постоји основа у стварном свету, Али страх од јавног наступа, прихватања критике, неуспеха, страх од убода игле, жабе, слепог миша, итд. Фобије (од грч. φοβος=страх) представљају посебне врсте страха који је везан за одређене објекте, бића, предмете и појаве. Оне су, наравно, стечене. Рецимо, најчешћа фобија на свету је арахнофобија-страх од паука, затим офидиофобија-страх од змија, агорофо-

бија-страх од немогућности бекства, клаустрофобија-страх од скученог и затвореног простора, социофобија, зофофобија- страх од мрака.

Анксиозност (од енгл. anxiety) се најчешће објашњава као недефинисани страх или стрепња. За разлику од страха који се односи на претњу као такву, анксиозност се најчешће односи на тумачење претње – антиципација лошег исхода. Рецимо, анксиозан студент пред полагање испита константно мисли да ће пасти на испиту.

Савремени начин живота доводи човека у стање непрестаног ишчекивања (различите врсте конкурса, испита, лекарски прегледи, далека путовања...). То, међутим, није узрок све већег броја анксиозних људи. Узроке пре свега треба тражити у духовном и душевном стању савременог човека. Савременом човеку недостаје оно што је кључ за одбрану и победу над анксиозношћу и страхом – вера и љубав. Наместо љубави која показује бригу за ближњег, савремени човек пати

од самољубља и неповерења. Из неповерења у Бога и ближње рађа се страх, а из одсуства љубави живот се своди на борбу за преживљавање, егзистенцију. А такав начин постојања је анималан, животињски.

Насијавиће се...

Ђакон Филип Зеленовић,
Храм Свете Тројице, Краљево
(Из духовних разговора вођених у
Цркви Свете Тројице у Краљево, 13.
март 2025)

САМ У ПУСТИЊИ, АЛИ НЕ БЕЗ ЗАЈЕДНИЦЕ

У век ме је заокупљао појам заједнице, његов стварни смисао и значење. И када ово кажем, мислим на заједницу у хришћанском смислу, на ону на коју смо позвани и ону која нам је (за)дата. Јер свако има неку своју замисао и очекивања како то треба да изгледа и чему треба да служи, било да су у питању лични односи или они у једној литургијској заједници. И још је питање: на чију се визију или замисао треба ослањати у свакодневном животу, кад је највећа реткост данас наћи човека који ће покушати да сагледава ствари мимо себе и својих потреба и очекивања (ако је то уопште и могуће).

Својевремено ми је један пријатељ свештеник скренуо пажњу да питање заједнице у овом смислу, у теологији, постаје „важно“ – о њему почиње да се пише – тек крајем двадесетог века и да се то питање заправо уопште није постављало вековима пре, када је људима заједница била најприроднија ствар на свету, свакако не савршена, али природна. Људи су тада већински живели у селима и потпуно били упућени једни на друге, јер другачије не би ни могли (пре)живети. То ме наводи на питање: како то да у веку у коме су психологија и неурологија објасниле (скоро) све феномене људског понашања, а ендокринологија потпуно разумела однос између лучења хормона, осећања и понашања, када имамо сва могућа упутства за употребу и разумевање ближњих, ми све чешће губимо битке на пољу међуљудских односа. И ту нам, по свој прилици ни све знање нити гомила информација ништа не

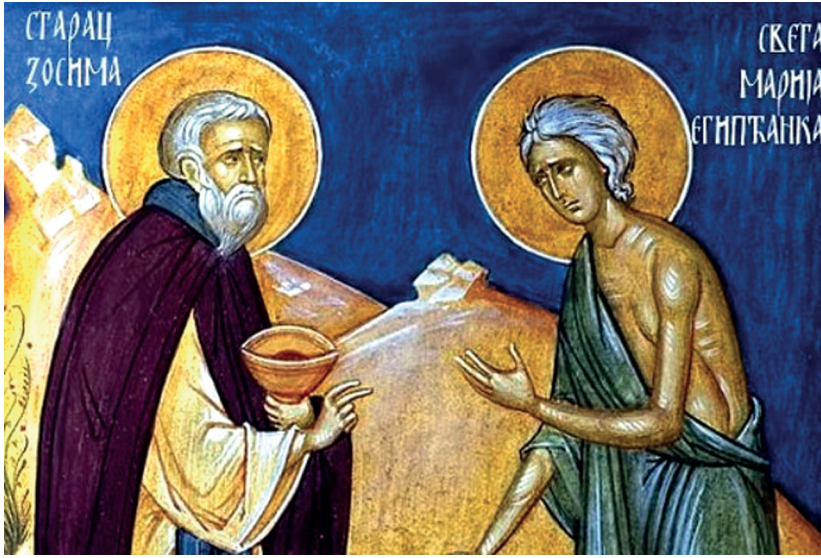
помаже. Чини се баш супротно. О свему овоме размишљам и питам се након Великог поста и читања о Јову и Марији Египћанки чија су житија заиста нестварна у величини њихових подвига и трудова. Али су ми, из неког разлога, у овом поновном читању ове ствари побудиле пажњу.

Мислим да нема човека који је прочитао књигу о Јову, а да га она не опседа увек и изнова. Јер сваки догађај описан ту је најтежи замислив. И ако само пробамо да читамо ову књигу у првом лицу једнине, замишљајући себе у таквој некој (за нас лично немогућој) ситуацији то би укратко овако звучало: Ненавидник рода људског је лично кренуо на тебе и Господ му то допушта. Био си праведан, богат и здрав, имао си дивну породицу за коју си сваки дан приносио жртву за случај да нешто сагрешеше... И у трену остајеш без свега тога: Халдејци ти отимају камиле и убијају слуге, Савејци отимају волове и магарце и слуге поубијаше, а твоја деца гину под рушевинама куће у којој су се весели. На све то, само један одговор: „Господ даде, Господ узе, нека је благословено име Господње!“ На крају остајеш и без здравља и што је најтеже у свој тој тами, најдубљем очају и кошмару који су те изненада снашли - остајеш без подршке и људске утехе. А онда долазе пријатељи који „издалека управеше очи своје и не препознаше га. Затим узвикнуше и заплакаше. [...] Седели су поред њега на земљи седам дана и седам ноћи. Ниједан не проговори ни реч јер су видели да је патња велика.“ Колико је истинске љу-

бави стало у сваки овај стих и колико узвишене људскости, јер они нису одмах кренули да га засипају бригом и потресеношћу, питањима, објашњењима и свиме што је потпуно природно у таквој једној ситуацији, већ су потресено седели дан и ноћ и немо састрадавали. А онда је кренуо дијалог... Елифас, Вилдад и Софар, ужаснути Јововим страдањем, покушавају да га утеше, али га уместо тога заправо најстрашније рањавају. Не зато што га не воле, већ зато што га не разумеју. Они говоре из сопственог искуства, из реда богобранитеља и из логике — „ако страдаш, сигурно си сагрешио“. Али Јов је тамо где њихово искуство не досеже. Јов остаје сам. И у тој дубини усамљености у страдању само се чује молитва, која је више вапај и проклињање него реч; не ћутљива побожност, већ крик: „Зашто не умрех у утроби? Зашто не издахнух излазећи из утробе? [...] Зашто се

даје светлост невољнику и живот онима који су тужна срца? Они ишту смрт, и ње нема, траже је више него благо закопано.“ И управо у томе лежи сва суштина: Јов се није склањао од Бога — већ је сву своју таму и очај изливао пред Њим. Он се није претварао, нити заваравало неком притворном, пасивном и сладуњавом побожношћу, већ је вапио, протествовао, проклињао и захтевао одговоре од Бога, што би већини хришћана (као и Јововим пријатељима) више личило на хулу него на молитву. Међутим, док су пријатељи говорили о Богу, Јов се обраћао Богу са срцем које, упркос свему, не прекида однос. И зато Господ у свом јављању, након свега, чини нешто потпуно неочекивано – говори пријатељима да нису исправно о Њему говорили као слуга његов Јов и да ће им опростити тек ако се Јов помоли за њих. Иако ово изгледа тек као похвала, ове речи Господње у себи крију још нешто значајније, а то је позив Јову да кроз

своју молитву покаже да је опростио својим пријатељима, јер се не можемо молити за онога чију увреду носимо у срцу. Тиме нам Господ открива сву дубину, богатство и коначни циљ молитве, који се огледа у спремности да без остатка праштамо једни другима и да прихватимо грешке сопствене побожности.

У житију Свете Марије Египћанке ме је пак дубоко дирнула једна слична нит, по свом садржају и суштини. Она је провела у пустињи 47 година, потпуно сама, дошавши до нама незапамћеног степена светитељства – ходала је по води, знала Писма којима се није учила, за време молитве уздигла се изнад земље. О њеној молитви и односу са Богом и Пресветом, због којих је подносила сву тескобу пустињског живота, је заиста излишно и немогуће говорити. И упркос свему томе – њој је био потребан други. Био јој је потребан старац Зосима (као и она њему, свакако). Она таква је осећала потребу за исповешћу, јер је било потребно да неко буде сведок њеног живота и да буде печат и потврда да чак ни светитељство нема никаквог смисла мимо заједнице. И то ме је навело на мисао да након крштења човек може

све сам – и да живи и да извршава, сем исповести и Причешћа. Када говорим о исповести ту не мислим на просто декламовање сагрешења, већ мислим на оно о чему говори један свештеник у својој књизи, да заправо једино питање које се у том тренутку поставља јесте: „У каквом је стању моје срце?“. У том контексту разумемо да се човек једино исцељује у заједници, у истинској исповести, јер нам је потребан неко пред ким можемо да се сложимо, а да се не распаднемо. Потребан нам је неко ко ће својим разумевањем, расуђивањем и љубављу прихватити нашу душу и наше биће и онда када их ни ми сами не прихватимо и када се стидимо сопствене нагоде, потребан нам је неко ко ће нам додати сопствени огртач да се оденемо, као што је то учинио старац Зосима Светој Марији. И то мора да је она истинска љубав о којој смо својевремено читали у уџбенику за прву годину Теолошког факултета: „Рећи неком волим те, значи рећи некомте: Ти никада нећеш умрети.“ И по свој прилици је баш таква заједница на коју смо позвани.

Монахиња Христина (Стојановић)

ПОСТУЛАТИ СИСТЕМСКЕ ПОРОДИЧНЕ ТЕРАПИЈЕ У СВЕТОМ ПИСМУ

Психотерапија је дефинисана као скуп општеприхваћених процедура, поступака и метода у лечењу психичких сметњи, стања и поремећаја које нису изазване органским узроцима. Духовни живот човека је сагледаван у свим цивилизацијама, а наука узима старе Грке за прве који су примењивали психотерапијске процедуре у лечењу психолошки условљених психичких поремећаја индивидуа. Крајем четрдесетих и почетком педесетих година двадесетог века настаје породична терапија која се од појединца окреће породици и другим системима. У фокус се ставља породица као функционална јединица која се налази у оквиру ширих система, која одржава своје границе и у којој понашање једног члана утиче на понашање свих других. Један од најзначајних принципа које доноси системска теорија јесте циркуларност (Watzlawick и сар.), а који наглашава међусобну зависност понашања чланова породице (и других система) - узрок изазива последицу, али и повратно последица утиче на узрок и изазива нова понашања. Системски начин размислања мења поглед на проблеме и „патологију“ и види их као базично интерперсонална, а не као индивидуална својства. Резултати истраживања породица са схизофреним болесником као чланом, која су у многоме допринела пракси ПТ, повезују психопатолошке феномене са (психопатолошким) интеракцијама у породици (нпр. двоструким везама, брачним расцепима и брачним искривљеностима,

псеудоузајамношћу и сл.). Међутим, за разлику од психодинамске и неких бихејвиоралних теорија, теорије система полазе од уверења да људи нису заробљеници своје прошлости (иако она битно утиче на њихово стање и садашњост), те да се индивидуални идентитет и искуство могу мењати променом динамике породичних односа. Неки од основних принципа око којих се граде системска теорија и пракса су: структура, хијерархија, границе, животни циклуси.

Можемо рећи да су и Црква (као заједница људи и Бога) и породица (као „домаћа црква“) системи, односно „скуп елемената који се налазе у интеракцији“ (Bertalanffy) и као такви имају своју организацију, хијерархију, подсистеме, границе. Уколико се, посматрајући историјску раван, осврнемо на редове Светог Писма, видећемо да су већ у њему постављени темељи теорије система. Будући да би осврт на целокупно Јеванђеље изискивао много простора и времена, осврнућемо се на неколицину поука.

Међу првим питањима која системски оријентисан терапеут поставља јесте у којој фази животног циклуса се породица налази. Као и индивидуа, и породица пролази кроз различите фазе животног циклуса. Прва међу њима је такозвана „почетна породица“ која обухвата период од венчања до рођења првог детета. У овом периоду партнери уче да функционишу као дијада, што подразумева постављање граница према родитељским породицама („Зато ће оставити човек оца својега и матер

своју, и прилијепиће се жени својој, и биће двоје једно тијело.“ 1 Мој 2, 24. видети и Мт 19. 5-6). Полупропустљиве, односно селективно пропустљиве границе се сматрају функционалним, док се дифузне и/или ригидне квалификују као дисфункционалне. Структуру породичног система чине трајни интерактивни обрасци који одређују и хијерархијску организацију. Свети апостол Павле у својој *Посланици Ефесцима*, а која се чита у склопу светотајинског обреда венчања у Цркви, дефинише хијерархију и даје препоруку за функционалан брчни однос: „Жене, покоравajte се својим мужевима као Господу, јер је муж глава жени, као што је Христос глава Цркви... Мужеви, волите своје жене као што и Христос заволе Цркву и себе предаде за њу“ (Еф. 5, 22-25). Наредна фаза је „породица са малим дететом“ која обухвата период трудноће, рађање првог детета и период до предшколског узраста детета. Ова фаза животног циклуса захтева „померање“ одраслих за једну генерацију, односно успостављање родитељских улога које подразумева расподелу бриге, послова и задужења, ауторитета и моћи, учешће у процесу васпитања. Дакле, дијадни брачни однос добија додатну, родитељску димензију, а јављају се и нови субсистеми унутар породице (родитељ-дете и дечји субсистем). Минучинов структурални модел види породицу као социјални систем у трансформацији за чију су функционалност најбитније варијабле (адекватна) блискост и хијерархија (присуство ауторитета у смислу „јаког“ родитељског субсистема). Овај хијерархијски постулат такође даје Свети апостол Павле у *Посланици Ефесцима*: „Децо, слушајте своје ро-

дитеље у Господу, јер је ово праведно. Поштуј оца својега и матер, ово је прва заповијест с обећањем: Да ти добро буде, и да дуго поживиш на земљи“ (Еф. 6,1-3). Као и ове две, и све наредне фазе у животном циклусу породице (породица са предшколским, затим школским дететом, па адолесцентом, одлазак деце од родитеља, построи-тељска и остарела породица) имају своје изазове, а транзиције из једне у другу фазу су потенцијалне развојне (очекиване) кризе које захтевају прилагођавање граница, хијерархије и улога.

Како би се одржала „нормалност“ породичног система као заједнице (скуп

људи који живе повезано и регулишу заједнички живот; скуп људских група које живе повезано), Црква саветује „Носите бремена један другог, и тако испуните закон Христов“ (Гал. 6. 2). Нама, православним хришћани-

ма, као универзални „рецепт“ за превазилажење сваке кризе је дато познавање љубави као врховне заповести из које проистичу остале врлине. Уколико човек успева да у члану заједнице види лик Божји и да га заволи, биће осетљив на потребе другог и моћи ће на њих да одговори, док удаљавање од Бога и љубави и злоупотреба дате нам слободе („Све ми је дозвољено, али све не користи; све ми је дозвољено, али не дам да ишта овлада мноме“, 1.Кор. 6, 12) уводи човека у све веће душевне проблеме и озбиљне поремећаје о којима сведочи и клиничка пракса.

Бојана Димитријевић,
психолог, системски породични
терапеут

УПОЗНАВАЊЕ СА ПСИХОСОМАТИКОМ

Чини се да све више расте интересовање за теме које се тичу психосоматских проблема. На интернету је могуће наћи приличан број научних радова, књига и видео предавања која покривају ову изузетно загонетну, занимљиву, али и још увек недовољно истражену област. Као и све науке које се баве човеком, ни овде ствари нису једнозначне, довољно јасне и проверене. Одгонетање тајне зване човек могуће је и путем изучавања онога што нам поручује тело, које и онда када тога најчешће нисмо свесни, шаље сигнале да нам на неки начин душа пати. Бројни су покушаји да се модеран начин живота, васпитни стилови родитеља (посебно тзв. дупле поруке које родитељи неретко упућују деци), присуство стреса и трауме, па и професије којима се људи баве, повежу са настанком обољења једног или више органа.

Психосоматски проблеми дуго су смештани у медицински оквир, у тело. Посебно је након Декарта било изражено одвајање телесних од психичких процеса, улога медицине била је да, условно речено, „поправи” човека. Иако је мишљење да снажна осећања (бес, страх, жалост и сл.) могу изазвати телесна обољења владало још код Хипократа, Сократа и других античких лекара и мислилаца, тек појавом психоанализе признат је значај и започело је изучавање улоге емотивних процеса у настанку и развоју телесних болести. Иако се Фројд примарно није бавио психосоматским болестима и у почетку свог истраживања ограничио се на испитивање узрока промена тзв. „виших” функција (мишљења, говора, моторне и сексуалне функције), убрзо му је поста-

ло јасно да ове промене могу настати као последица нерешених, а потиснутих унутрашњих конфликта, и да задиру много дубље у тело, све до вегетативног и ендокриног система, а вегетативне функције личности најближе су несвесном делу личности које је назвао „Оно.” Наследници Фројда, посебно Франц Александер, Михаил Балинт и мање познати Георг Енгел, даље су развијали тезу чија је суштина да оштећење наших функција потиче од несвесних конфликта (оних које је наше свесно „Ја“ одбацило и потиснуло у несвесно), који су, набијени „енергијом” и који представљају израз наших основних нагонских тежњи.

Психосоматска болест се може дефинисати као телесна болест изазвана психичким узроцима, чији се симптоми испољавају у организму и мењају њихову функцију, стварајући прво реверзибилне, а затим и ирреверзибилне промене. Када је стресно стање продужено, кад су ендокрини и нервни систем сувише дуго изложени хиперфункцији, природно је очекивати да ће се створити услови за настанак поремећаја у организму. А поремећаји могу бити бројни. Америчко психијатријско удружење психосоматске болести дели на: кожане, болести пробавног и дисајног система, болести срца и крвних судова, жлезда са унутрашњим лучењем, реуматске, гинеколошке и остале болести. Удео психичког је у већој или мањој мери присутан не само у болестима попут чира на желуцу, бронхијалне астме, шећерне болести, већ и реуматским болестима, туморима и многим другим. На пример, „кандидати” за обољевање од чира се у почетку жале на јаке бо-

лове. Логично, прво помисле да је у питању физички проблем, те одлазе лекару. Ако се ради о почетку болести, физички проблем још није настао и рендгенски снимак не показује промене. Међутим, уколико се овим људима не укаже да имају психолошки проблем и ако се проблем не реши, након неког времена ће у пределу осећаја бола заиста настати чир.

Када се говори о томе да већ помешана осећања беса, страха и жалости могу да направе проблеме, то може бити на два нивоа: на нивоу „ја не препознајем како се осећам, јер не могу да прихватим да се тако осећам” или на нивоу „ја препознајем како се осећам али не могу ништа с тим да урадим.“ У првом случају може доћи до развоја тежих психосоматика, док се у другом случају чешће развија неуротски конфликт. Пошто код психосоматских обољења долази до непосредног изливања напетости (необрађених негативних осећања) на конкретни доживљај свога тела, симболика која је увек присутна у случају других психолошких поремећаја, код психосоматског обољења не постоји. Оно што ове болести битно разликује од других психолошких је реално појављивање општења ткива, обољења органа.

Алекситимија је веома битна за разумевање и третман психосоматских обољења. У буквалном преводу значи „без речи за осећања”, а односи се на немогућност да се говорењем испоље осећања. Већ је речено да код оних који пате од психосоматских болести не постоји симболизација, алекситимичност је управо неспособност да се симболизује емоционално стање, неспособност да речима искажемо како се осећамо. Код ових људи је такође снижена способност самопосматрања сопственог унутрашњег света. Услед недостатка симболизације, увида у своје

психичко стање и контакта са властитим осећањима, ови људи често имају и сиромашне, несадржајне снове. Када се јаве на терапију, потребно је подстаћи их да отворено говоре о томе како се осећају, охрабрити их да признају да понекад осећају и беспомоћност, слабост па и мржњу. Писање дневника осећања такође је важно помоћно средство. Сам процес рада може трајати дуго, а веома је битно изградити добар однос који је кључан за промену, показати стрпљење и особи прићи, како је говорио отац Јустин, „на голубијим ногама.“

Психотерапеути који у данашње време све чешће имају посла са овом врстом проблема истичу да су кандидати који често обољевају они који ћуте и како се то каже све гутају у себе, „добре жене” које се никада не жале на умор, не користе боловање и увек су ту за супруга и децу, очеви који превише раде и не налазе времена да се опусте, или пак они који после посла укључе телевизијски програм или попију неколико пива, деца чији родитељи нису знали да на прави начин одговоре на њихове потребе или су била занемаривана, чији родитељи нису знали да им је поверено, како је то Свети владика Николај писао, најдрагоценије благо. Ту су и они који су преживели силовања, ратне невоље, а о томе нису желели да говоре, али и сви они којима је непријатно да се заузму за себе, да кажу да им нешто смета, да се понекад и посвађају. Наш философ, психотерапеут и одличан познавалац психосоматике, Милан Дамјанац, у шали, али ипак тачно примећује да оно што не изађе кроз уста, изаћи ће кроз желудац.

Наставиће се...

Психолог Милош Благојевић

БИБЛИЈСКИ МОТИВИ КАО ИНСПИРАЦИЈА У ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ МЛАДНХ

Библијски текстови, иако настали у далекој прошлости, нису само историјски списи, већ живи сведоци божанске истине који носе непролазну поуку за сва поколења. Свето Писмо није тек збирка древних предања, већ извор богонадахнуте мудрости која обликује срца и умове људи, водећи их путем врлине и спасења. Свети Оци су одувек истицали библијске личности као примере богоугодног живота, наглашавајући да су њихове врлине, искушења и победе над злом непресушни извор поука за духовни и морални напредак сваког појединца и заједнице. У савременом образовном процесу, пре свега у оквиру наставе Православног катихизиса, библијски мотиви представљају непроцењиву инспирацију за васпитање младих, усмеравајући их ка изградњи чврстог духовног и етичког темеља. Њихова примена у настави омогућава ученицима да сагледају животне изазове у светлости јеванђељске истине, усвајајући вредности које су непролазне и суштински значајне за њихов лични и друштвени развој.

Један од најделотворнијих начина примене библијских мотива у верској настави јесте коришћење библиодраме као методе активног учења. Ова креативна техника омогућава ученицима да на живописан и интерактиван начин доживе библијске догађаје, улазећи у улоге различитих ликова и истражујући

њихове мисли, осећања и поступке. На тај начин не само да продубљују своје разумевање Светог писма, већ уједно развијају емпатију, критичко мишљење и способност доношења етичких одлука. На пример, драматизација приче о Јосифу и његовој браћи пружа ученицима прилику да размисле о важним животним вредностима као што су опраштање, суочавање са искушењима и поверење у Божији промисао. Док једни проживљавају Јосифову тугу и усамљеност након издаје, други осећају терет кривице који носе његова браћа, а трећи сагледавају милост и праштање које на крају побеђују. Овакви драмски прикази не само да обогаћују наставни процес, већ га чине живим, динамичним и незаборавним. Ученици нису само пасивни посматрачи, већ активни учесници који кроз игру и интроспекцију долазе до дубљих духовних увида. На овај начин, библиодрама постаје мост између древних текстова и савременог живота, помажући младима да пронађу смисао и инспирацију у светлости библијске мудрости.

Осим драме, библијски мотиви могу се интегрисати у наставни процес кроз интердисциплинарни приступ, који омогућава дубље разумевање Светог Писма кроз повезивање верске наставе са другим школским предметима. Оваква методологија не само да обогаћује знање ученика, већ им помаже да

сагледају библијске поруке у ширем културном, историјском и уметничком контексту. На пример, у настави страних језика, ученици могу истраживати библијске мотиве у светској књижевности, анализирати преводе Светог Писма и разматрати значај библијске лексике у различитим језичким традицијама. Превођењем изабраних библијских одломака са једног језика на други, ученици не само да усавршавају језичке вештине, већ и промишљају о значењу и стилским нијансама светописамских текстова. Додатно, могу истраживати утицај Библије на језик и фразеологију, откривајући како су библијски изрази постали део свакодневног говора. У оквиру историје, могу се проучавати друштвени, културни и политички оквири у којима су настале библијске књиге. Разматрајући историјске околности у време стварања Старог и Новог Завета, ученици могу увидети на који начин су библијски текстови обликовали моралне, правне и друштвене норме древних цивилизација, али и како су касније утицали на развој европске културе и законодавства. Осим тога, могу истраживати улогу великих историјских личности које су биле инспирисане библијским вредностима, попут цара Константина Великог или Светог Саве. Уметност нуди још један богат простор за интердисциплинарно повезивање библијских мотива. Ученици могу анализирати ремек-дела сликарства, скулптуре и архитектуре, инспирисана библијским темама, упознајући се са делима великих мајстора попут Микеланђела, Рембранта или Андреја Рубљова. Кроз анализу симболике и ликовних елемената, могу откривати како су уметници кроз векове интерпретирали библијске приче, изражавајући духовне истине бојама, облицима и светлошћу. Оваквим приступом, настава постаје динамичан

простор у којем ученици не само да уче о Библији, већ је и доживљавају кроз различите призме знања, развијајући ширину мисли, креативност и дубље разумевање духовних истина које су темељ људске културе и цивилизације.

Посебан значај библијских мотива у васпитању младих огледа се у развоју етичких вредности и духовног идентитета. Ликови као што су Мојсије, Давид, Јов или апостол Павле, представљају примере вере, стрпљења, храбрости и пожртвованости. Њихове животне приче служе као примери који могу инспирисати младе на преиспитивање сопствених поступака и доношење одговорних одлука. Примена оваквих примера у настави доприноси изградњи личности ученика и њиховом моралном развоју.

Осим тога, библијски текстови су драгоцени и у дискусијама о савременим друштвеним изазовима. Универзалне теме као што су правда, милосрђе, љубав и одговорност пружају основу за разговоре о социјалној правди, екологији, међуљудским односима и другим питањима савременог света. У том контексту, библијски мотиви се не посматрају као застареле приче, већ као живи, актуелни примери који могу помоћи младима да се снађу у свету који их окружује.

Библијски мотиви представљају неисцрпан извор инспирације у образовном процесу. Њихова примена у настави не само да обogaћује ученике знањем, већ им помаже да развију критичко размишљање, оснажују своје духовне вредности и припреме се за изазове живота. Као што су Свети Оци учили да је Свето Писмо упутство за живот, тако и данас библијски текстови настављају да буду путоказ за формирање младих генерација.

Вероучитељ Дарко Стевановић

ОСНОВНА ШКОЛА „ТАКОВСКИ УСТАНАК“ У ТАКОВУ

На десетом километру североисточно од Горњег Милановца, у подножју планина Рајца и Суворора, налази се место Таково. У питомој долини поменутог села, између Дичине и Клатичевачке реке, створена је модерна српска држава. Наиме, Милош Обреновић је, на празник Цвети 1815. године, поред цркве брвнаре посвећене Светом великомученику Георгију, изговорио чувене речи: „Ето мене, ето вас - рат Турцима!“ и тиме званично прогласио устанак против Турака. Подизање Другог српског устанка остаће упамћено као почетак стварања модерне самосталне српске државе.

Црква брвнара

Црква брвнара у Такову саграђена је 1795. године на месту старије грађевине из 1724. године, па стога пред-

ставља једну од најстаријих цркви овог типа у Србији. Она је уједно и једна од најпознатијих јер је директно везана за подизање Другог српског устанка, с обзиром да су се окупили устаници у овој цркви, на Цвети 1815. године, причестили и заклели на верност Милошу Обреновићу и Србији, на „крст часни и слободу златну“. Интересантан податак је да се после слома Првог српског устанка, баш испред ове цркве, предао Милош Обреновић Турцима, али је неколико месеци након тога Милош почео да прави планове за подизање нове побуне.

Историјат школе

На Цвети 1882. године, током прославе посвећене Другом српском устанку, Милан Обреновић је са својим сином Александром обећао да ће његов син саградити школу. Тако је 1888. године, отпочела градња две школе, која је завршена 1890. године. Школа је почела са радом 1891/92. и била је активна све до 29. марта 1981. године када је једна школа изгорела, а друга претворена у музеј. Захваљујући помоћи државе, града Горњег Милановца, као и мештана, направљена је нова монтажна школа која је 26. децембра 1981. године почела са радом. Ова матична школа, у свом саставу има 6 издвојених одељења: Горњи Бањани (осморазредна), Бољ-

ковци (осморазредна), Горњи Бранетићи (четвороразредна), Шарани – Савинац (четвороразредна), Полом (троразредна) и Врчани (троразредна). Школа покрива деветнаест месних заједница које се налазе на површини од око 230 км², што условљава и специфичност организације рада школе. Посебну потешкоћу представља чињеница да 66% ученика путује од куће до школе 3 до 18 км. Ученици углавном путују редовним аутобуским линијама, чији су поласци приближно усклађени са радом у школи. Школу тренутно похађа укупно 168 ђака.

Верска настава

Као што је наведено, матичној школи припада више издвојених одељења, па тако ученици припадају чак четири парохије: савиначкој, брезничкој, љутовничкој и бољковачкој. Захваљујући залагању вероучитеља и свештеника, као и одличној сарадњи са наставним кадром и родитељима, сви ученици похађају часове Верске наставе. Та чињеница посебно радује да се поред образовања, ученици уче и православној вери. Свакако треба истаћи и вишегодишњу директорку Бранку Жижовић

која се несебично труди да дечије образовање буде у складу са традицијом и културом нашег народа. Часови Верске наставе се одржавају како у добро опремљеним учионицама, тако и у таковској цркви брвнари у којој ученици редовно дају свој принос, како кроз присуства на Литургијама и причешћивањем Светим Тајнама Христовим, тако и у учествовању у сређивању цркве, скупљању лишћа из порте, заливању цвећа итд. У школи постоји и Верска секција на којој су присутне разне активности углавном везане за припреме великих празника као што су Божић, Савиндан и Васкрс. Ове године, ученици су припремили богати асортиман божићних песмица које су извели на Бадње вече у порти Храма Светог Саве на Савинцу као и на празник Савиндан где су уз пригодне рецитације и песме обележили и увеличали храмовну славу.

Надамо се да ће уз молитве Богу и труд свештеника и вероучитеља, сва деца и њихови родитељи духовно узрасти и достићи меру раста висине Христове.

Вероучитељ Милица Глукчевић

НОЈЕ И ЖИЧКИ ПЕТАЦИ У ГОСТОПРИМНИЦИ МАНАСТИРА ЖИЧЕ

Како је ОШ „Живан Маричић“ пре пар година прославила 130 година од када постоји на садашњем месту – као самостално училиште, добро је позната чињеница да се изнедрила из манастирског училишта. Блиске везе манастира и школе можда су током историје нашег народа и свога трајања пролазиле кроз различите фазе, али у суштини никада се нису покидале. И слава Богу на томе.

Данас сведочимо да нам та непосредна физичка близина између жичке школе и манастира доноси обострано благослове и прилике за узрастање у добром. Честе су наше шетње до манастирске порте и цркве и часове радо преселимо у манастирски парк, порту, цркву или организујемо посету имању како бисмо што боље разумели како је то човек позван да буде господар и свештеник све твари, а у ствари пажљиви слуга и саслужитељ Божији у свему што је на добро и њега самог и свих и свега око њега.

Тим мотивима руковођене, сестре Манастира Жиче отварају нам врата и дочекују нас са нарочитом пажњом

и љубављу, а радо буду гости и на нашим приредбама и другим лепим свечаностима и активностима које у школи приредимо.

Међутим, овде желимо нарочиту пажњу да поклонимо необичним радионицама које су сестре уприличиле за наше петаке. Наиме, оживеле су и учиниле разумљивијом причу о Ноју и потопу и помогле нам да пронађемо све поруке те приче које се могу односити и на нас данас. Стари Завет је, кроз игру и разговоре сестара и ученика, добио боје оне дуге коју Бог ставља у облаке као мост између Себе и човека. Током наших сусрета све одише инспирацијом која је подстакнута добром вољом, пажњом, врлином, а пре свега љубављу. И као што Ноје у анимацији којом смо отпочели ове радионице свима који га окружују непрестано понавља *My friends - Пријатељи моји*, тако и ми осећамо да можемо једни другима да будемо пријатељи. Пут до тога није једноставан али је место на које се тим путем стиже дивно. Дивно је бити у стању да свог друга или другарицу из клупе не гледамо

као suparnike или странце, већ као пријатеље. Па ако то научимо и томе се посветимо, онда ће то моћи да се прелије и на све остале сусрете које свакодневно остварујемо.

Причамо и о људима који су се ругали Ноју, његовој породици и њиховом подухвату и размишљамо заједно куда такво понашање данас може да нас одведе. Све теме којих смо се кроз игру и кроз само једну ову старозаветну причу дотакли осветлиле су шта је то човек позван да буде, а шта врло често бира и није добро. Наши петаци су у својим одговорима били врло искрени, али су показали да својим детињим душама врло добро разумеју шта је добро. Само нам се понекад чула успавају, па срце крене куда не треба.

Све што бисмо даље испричали о овим сусретима тешко ће вам дочарати атмосферу истих. Ми тек учимо, али немамо намеру да лако и брзо одустајемо од онога што је добро. И свако вам добро од Господа желимо!

Вероучитељ Ана Црепуљаревић

ЖИВОТ У ХРИСТУ

Живот у Христу је дубоко духовно искуство које мења човекову перцепцију себе, других и света око себе. За вернике, живот у Христу значи следити пут и учење Исуса Христа. Ти путеви су утемељени на љубави, саосећању, праштању, покајању и милосрђу.

Живот у Христу подразумева прихватање Христа као свог Спаситеља. То подразумева живљење у складу са Његовим моралним принципима, као што су љубав према Богу и ближњима, поштовање, искреност. Живот у Христу је активно учешће у верској заједници, где верници заједно служе Богу. То укључује редован одлазак у Цркву, приступање богослужењима, молитви. Верујем да кроз своју веру и однос са

Христом постајемо боље личности, са већом способношћу да се одупремо искушењима. Живот у Христу подразумева наду у вечни живот у складу са Христовим учењима, да ћемо бити награђени вечним животом у рају након смрти.

Живот у Христу представља дубоку духовну везу са Исусом Христом, која мења живот верника, обликује њихове вредности и приоритете, и даје им наду у Божје спасење.

Сара Пушоња,
Економско-трговачка школа
„Књаз Милош“ – Горњи Милановац

- Јер је тако лепши ритам!
- Зато што кад је напољу не може свугде да одјекује, а у Цркви може.
 - Зато што тако може да нас чује Бог!
- Молитве се певају јер се тако дуже комуницира са Богом.
 - Зато што Бог слуша молитве и лепши је звук.
- У Цркви певамо Богу зато што Бог воли када му деца певају!

Јована Живановић 11

На почетку васкршњег поста ђак првак на часу веронауке каже:

- Ми смо код куће имали такмичење ко ће дуже издржати да пости, и ја сам победио! Постио сам седам дана и причестио се. Мајка је издржала само два дана, а ови остали: отац, брат (15 г.), сестра (6,5 г.) и други брат (5 г.) одустали одмах!

Тако се Рајко није поколебао да сам издржава подвиг поста, чак и када су родитељи и остали укућани одустали!

Приредила:

Вероучитељ Александра Малешевић

са ученицима 1. разреда ОШ „Свети Сава“ Б. Баш

ДЕТОПИС БОГОСЛУЖЕЊА АРХИЕПИСКОПА И МИТРОПОЛИТА ЖИЧКОГ ГОСПОДИНА Г. ДР ЈУСТИНА

ОД 16. ФЕБРУАРА/1. МАРТА
ДО 16/29. МАЈА 2025. ГОДИНЕ

16. фебруар/1. март (Свети мученици Памфил, Порфирије и других 12 мученика)

Поводом свечаности у част Светог Симеона Мироточивог, патрона Митрополије црногорско-приморске, Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин саслуживао је на Светој Архијерејској Литургији којом је началствовао Митрополит берлински и немачки Руске заграничне цркве Г. Марко у Саборном храму Васкрсења Господњег у Подгорици.

17. фебруар/2. март (Недеља Сиропусна. Свети великомученик Теодор Тирон – Беле покладе)

Његово Високопреосвештенство Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин је служио Свету Архијерејску Литургију у катедралном Храму Светог Саве у Краљеву.

17. фебруар/2. март (Свети Лав Кантански)

У среду прве седмице Часног поста

Архиепископ и Митрополит Јустин је служио Литургију Пређеосвећених Дарова у Светосавском храму у Краљеву.

23/8. март (Свети свештеномученик Поликарп Смирнски; Свети Теодор Комоговински – Теодорова субота)

Свету Архијерејску Литургију Митрополит жички Г. Јустин служио је у Манастиру Успењу кабларском. Архипастир жичког трона је након заамвоне молитве осветио жито у спомен Светом Теодору Тирону.

24/9. март (Недеља прва поста – Чиста – Православља. Прво и друго Обретење главе Светог Јована Крститеља)

У Недељу Православља Његово Високопреосвештенство Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Епархије жичке. У поподневним часовима на свеепархијском сабрању у Манастиру Студеници, Митрополит је служио молебан за очување мира у Цркви и обраћење заблуделих.

2/15. март (Свети свештеномученик Теодот Киринејски)

У Манастиру Вујну Његово Високопреосвештенство Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин началствовао је Светом Архиепископском Литургијом. Високопреосвешћеном су саслуживали игуман манастира архимандрит Сава (Илић), протонамесник Јован Стојковић и ђакон Стефан Симић.

3/16. март (Недеља друга поста – Пачиста; Свети мученици Евтропије, Клеоник и Василиск)

Високопреосвешћени је начинио канонску посету у Архиепископском намесништву студеничком и служио Свету

Архиепископску Литургију Светог Василија Великог у Храму Светог архангела Гаврила у Рашки. Сабрање је отпочело освешћењем новоподигнуте црквене продавнице при овоме храму.

9/22. март (Светих 40 мученика Севастијских – Младенци; Светих 42 мученика Момишићка)

Поводом славе придворног Параклиса Светих 40 мученика Севастијских, Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин је служио Свету Архиепископску Литургију у Епископском двору у Краљеву. У наставку је уследило благосиљање и резање славскога колача.

10/23. март (Недеља трећа поста – Крстопоклона; Свети мученик Кодрат Коринтски и остали)

Његово Високопреосвештенство Митрополит жички г. Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију у Манастиру Жичи.

17/30. март (Недеља четврта поста – Средопосна; Преподобни Алексије човек Божји)

Архијереј жичког трона начинио је канонску посету Храму Светог великомученика Георгија у Ужицу и началствовао евхаристијским сабрањем. Том приликом Митрополит је чачанског ђакона Душана Арсенијевића рукоположио у чин презвитера.

24. март/6. април (Недеља пета поста – Глвна; Преподобни Захарије – Претпразништво Благовести)

Високопреосвећени Владика служио је Свету Архијерејску Литургију у Манастиру Никољу. Након Свете Литургије сестринство манастира уготовило је трпезу љубави за све присутне.

25. март/7. април (Благовести Пресвете Богородице)

У Манастиру Благовештењу под Кабларом, Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин је началствовао евхаристијским сабрањем поводом манастирске славе. Након читања заамвоне молитве Високопреосвећени је осветио кољиво и пререзао славски колач.

30. март/12. април (Преподобни Јован Лествичник – Лазарева субота (Врбица))

Прослављајући славу Храма Светог четвородневног Лазара у насељу Жичи, Високопреосвећени је началствовао Светом Архијерејском Литургијом. По заамвоној молитви је уследило благосиљање и резање славскога колача, а Митрополит је заслуженим добротворима за обнову црквене продавнице доделио Архијерејске грамате.

31. март/13. април (Недеља шеста поста – Цветна; Улазак Господа Исуса Христа у Јерусалим – Цвети)

Високопреосвећени Митрополит жички Господин Јустин, служио је Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог пророка Илије у Книћу, Архијерејско намесништво гружанско.

4/17. април (Велики четвртак - Велико бденије)

Свету Архијерејску Литургију Светог Василија Великог Високопреосвећени је служио у Саборном храму Светог Саве у Краљеву.

7/20. април (Недеља Светла; Васкрсење Господа Исуса Христа – Васкрс)

Пасхално Јутрење и поноћну Свету Архијерејску Литургију Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин је служио у Саборном храму Светог Саве у Краљеву уз саслуживање архимандрита Дамјана (Цветковића) и братства овог храма.

✠ ✠ ✠

✠ ✠ ✠

8/21. април (Васкрсни понедељак)

На Васкршњи понедељак Митрополит Јустин је посетио Архијерејско намесништво трнавско и у пасхалној радости началствовао евхаристијским сабрањем у Храму Вазнесења Господњег у Чачку.

✠ ✠ ✠

12/25. април (Преподобни Василије Исповедник – Источни петак)

Његово Високопреосвештенство Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију у Храму Живоносног Источника Пресвете Богородице у Врњачкој Бањи. У наставку је уследило благосиљање кољива и резање славскога колача.

✠ ✠ ✠

14/27. април (Недеља друга – Томина; Свети Мартин Исповедник, Епископ Римски)

На позив Митрополита немачког Г. Григорија, Митрополит жички Г. Јустин је узео учешће у Великом освешћењу Храма Васкрсења Христовог у Франкфурту и том приликом је саслуживао на Светој Архијерејској Литургији којом је началствовао Митрополит црногорско-приморски Г. Јоаникије.

20. април/3. мај (Преподобни Теодор Трихина; Преподобни Јоасаф Српски; Свети Николај Жички)

Његово Високопреосвештенство Митрополит жички Г. Г. Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију у Манастиру Жичи, поводом празновања светитеља наше Свете Цркве, Светог Николаја Охридског и Жичког.

21. април/4. мај (Недеља трећа – Мироносица; Свети свештенотученик Јануарије, Епископ кампанијски)

Митрополит жички г. Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог Саве у Краљеву. По заамвоној молитви, Високопреосвешћени Владика је освештао славске дарове честитајући свима празник.

23. април/6. мај (Свети великомученик Георгије - Ђурђевдан)

Поводом манастирске славе, Његово Високопреосвештенство Митрополит жички Господин Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију у Манастиру Рујну. Високопреосвешће-

ни је благословио славске дарове и честитао славу настојатељу протосинђелу Теодосију.

27. април/10. мај (Спаљивање моштију Светог Саве на Врачару)

Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму у Краљеву, поводом прославе Светог Саве, заштитника храма и васцелог рода српског. Митрополиту су саслуживали свештенослужитељи из разних крајева наше Епархије, уз присуство монаштва и верног народа Божијег. У наставку је уследило благосиљање кољива и резање славскога колача.

28. април/11. мај (Недеља четврта – Раслабљеног; Свети апостоли Јасон и Сосипатр и остали)

Његово Високопреосвештенство Архиепископ и Митрополит жички Господин Јустин и Његово Високопреосвештенство Архиепископ Лосанђелески и Западноамерички Господин Максим служили су Свету Архијерејску Литургију у Храму Свете Тројице у Краљеву.

29. април/12. мај (Свети Василије Острошки Чудотворац)

Поводом 40 година од трагичног упокојења богослова Драгана Тодоровића из села Врнчана, служена је Света Архијерејска Литургија у Манастиру Благовештењу, којом је началствовао Архиепископ сарајевски и Митрополит дабробосански Господин Хризостом, уз саслужење Архиепископа и Митрополита жичког Госпо-

дина Јустина. Молитвено је присуствовао и Архиепископ новограчаничко-чичкашки и Митрополит средњезападноамерички Господин Лонгин.

30. април/13. мај (Свети апостол Јаков Заведејев)

Свети Архиепископски Сабор Српске Православне Цркве започео је 13. маја текуће године Светом Архиепископском Литургијом којом је, у Спомен Храму Светог Саве на Врачару началствовао Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије. Патријарху је саслуживао Архиепископ и Митрополит жички г. Јустин са браћом Архиепископима.

5/18. мај (Недеља пета – Самарјанке; Света великомученица Ирина)

Митрополит Јустин је началствовао евхаристијским сабрањем у Саборном светосавском Храму у Краљеву.

6/19. мај (Свети праведни Јов; Пренос моштију Светог Саве Српског)

Поводом славе храма Његово Високопреосвештенство Архиепископ и Митрополит жички Господин Јустин служио је Свету Архиепископску Литургију у Храму Преноса моштију Светог Саве у Бајиној Башти. Том приликом Митрополит је освештао темеље новог парохијског дома који се гради поред Храма Светог Саве. У продужетку је уследило благосиљање славскога колача са верним народом бајинобаштанског краја.

9/22. мај (Пренос моштију Светог оца Николаја; Свети пророк Исаија; Свети мученик Христофор)

На празник Преноса моштију Светог Николаја Мирликијског, храмовне славе Манастира Жежевице, Његово Високопреосвештенство Г. Јустин началствовао је ехаристијским сабрањем, а по заамвоној молитви, Митрополит је пререзао славски колач са настојатељицом жежевичке обитељи монахињом Јованом.

11/24. мај (Свети Кирило и Методије)

У новоподигнутом Храму Светих Кирила и Методија на Копаонику прослављена је храмовна слава, те је ехаристијским приносом началствовао Архиепископ и Митрополит жички Г. Јустин. У наставку је уследило резање славскога колача.

12/25. мај (Недеља шеста – слепога; Свети Епифаније; Свети Герман Цариградски; Свети Никодим Српски)

Високопреосвећени је начинио канонску посету Храму Светог Василија Острошког у Кованлуку и том приликом служио Свету Архијерејску Литургију. Након духовног укрепљења, Црквена општина је припремила трпезу љубави за све присутне.

15/28. мај (Преподобни Пахомије Велики; Свети Ахилије Лариски)

На празник Светог Ахилија

Епископа Лариског - храмовну славу у Ариљу, Његово Високопреосвештенство Митрополит жички Г. Јустин служио је Свету Архијерејску Литургију. Дипломираног теолога Петра Пеицу из Чачка Владика је рукоположио у свештеничин ђакон. У продужетку ехаристијског сабрања уследило је благосиљање славских дарова

16/29. мај (Вазнесење Господње – Спасовдан; Преподобни Теодор; Свештеномученик Теодор Вршачки; Свети мученик Вукашин; Свети Викентије и Свети мученици Сурдулички)

На празник Вазнесења Господа Исуса Христа у Чачку је литургијски прослављена слава Вазнесењског храма. Ехаристијским сабрањем је началствовао Архипастир жички Господин Јустин. Митрополит је са свештенством и верним народом пререзао славски колач.

Приредио:
Ђакон Стефан Симић

